Huszonnyolcadik évfolyam 31-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hóra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f

HIRDETÉSEK:
3-hasábos petit sor egyszer 20 fil, minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 351.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-út 2a. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1913. FŐSZERKESZTŐ STAUBER JÓZSEF Péntek, február 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Tárgyalják a választójogot.
Visszaélések a trónörökös nevével.
Püspök a női divat ellen.
Megbékülnek-e a románok?
Eitel Frigyes Budapesten.
Parkrombolás.
A sikkasztó jegyző uj büne.
Gróf Zichy Jánosné halála.
Ügyvédek kinevezése birákká.
Egy üzenet . . .
Mi volt az oka a medgyesi karambolnak.
Elitélték Kristóffy József támadóját.
Törökország nem tudja folytatni a háborut.
Tarkaságok.

A város mint részvényes.

Irta: Rácz Sándor dr.

Arad város tanácsa azt javasolja, hogy a város vásároljon Osztrák-Magyar Bank részvényeket és igy helyet biztositson magának a bank részvényesei között. Részvényvásárlás általában akkor indokolt, ha a város tőkefeleslegét gyümölcsözőbben akarja elhelyezni, Arad város tanácsának tervét azonban mégis örömmel üdvözöljük. Az Osztrák-Magyar Bank részvényeinek birtokához oly sok előny füződik, hogy azok megszerzése akkor is indokolt, ha nehézségekbe ütközik is, vagy ha pillanatnyilag nincsen reá fedezet.

Az Osztrák-Magyar Bank a magyar és osztrák gazdasági szervezet egyik legfontosabb tényezője. A gazdasági életre gyakorolt befolyása tulajdonképen onnan ered, hogy egyedül lévén jogositva bankjegyek kibocsátására, egész pénzrendszerünk sorsa kezébe van letéve. E mellett a jegybank a hitel legfontosabb forrása, a hitelezési feltételek szabályozója és igy végeredményében a közgazdasági élet olyan fontos intézménye, mely hatásait annak minden ágában érezteti. Domináló szerepét különösen lehet érezni oly válságos időkben, mint amilyen a jelenlegi, melyben a jegybank derekasan állotta meg helyét és szabályozólag lépett fel mindenütt, ahol arra a hitel viszonyok konszolidálásánál szükség volt.

Az ausztriai és magyarországi általános hiteligények mellett Magyarországnak az Osztrák-Magyar Bankkal szemben olyan különös követelményei is vannak, melyeknek megvalósulása speciálisan a magyar gazdasági élet érdeke. Épen azért, mert az Osztrák Magyar Bank a közös érdekü ügyek mellett még ugy a magyar, mint az osztrák egyoldalu érdekek istápolására is hivatva van, jelentkezik annak szükségessége, hogy a magyar szempontok a jegybank ügyeinek intézésénél megfelelően kifejezésre jussanak. Nem szabad sohasem elfelejtenünk azt, hogy az Osztrák-Magyar Bank tulajdonképen közös szerve két, gazdasági összetételére nézve egymással homlokegyenest ellenkező organizmusnak, a merkántil, nagyipari Ausztriának és a fejletlen iparu agrár Magyarországnak. Épen ugy, ahogy vannak olyan közös érdekek, melyeket a jegybank harmonikusan tud kielégiteni, ép ugy vannak olyan helyzetek is, melyekben a két állam érdekellentéte mellett a bank az egyik szempont javára dönt és a másikat szükségszerüen hátrányban részesiti.

Arad város tanácsának helyes gazdasági érzék által sugalt javaslata felismerése annak, hogy a magyar érdekeket a legjobban akkor lehet megvédeni, ha az Osztrák-Magyar Bank ügyeinek intézésénél helyet biztositunk magunknak. Ennek pedig leghelyesebb módja az, ha a magyar városok, melyeknek merkántil jellege le nem tagadható és a melyek többé kevésbbé ipari centrumok is, részvényeket vásárolnak és adott esetben együttesen, kellő nyomatékkal fel is lépnek. Ha valamely közös intézményben keresnünk kell a részvétel lehetőségét, ugy az Osztrák-Magyar Bank az, amelyben való közremüködés egyenest szükségszerüség! Demokratizálni kell az eddig meglehetősen egyoldaluan plutokrátikus szinezetü Osztrák-Magyar Bankot és erre legjobb mód, ha a magyar községek jegybank részvényeket szereznek be. A lukrátiv szempontok nem lehetnek döntők, a fő az, hogy a speciálisan magyar érdekek kifejezésre legyenek juttathatók akkor, ha arra a magyar gazdasági érdekek szempontjából szükség van.

Nem akarjuk részletesen felsorolni azokat a nagy gazdasági érdekeket, melyek a jegybank kezeibe vannak letéve. Csak a legfontosabbat ragadjuk ki a sok közül, a bankjegyek bonitásának leghatalmasabb biztositékát, a készfizetések felvételének kérdését. Tudjuk, hogy a néhány évvel ezelőtt meghosszabbitott bankszabadalom kötelességévé tette a banknak, hogy a bankjegyek értékének fentartására minden lehetőt elkövessen és azt is tudjuk, hogy az Osztrák-Magyar Bankra bizta annak az idő-

Játék közben.

Irta: Miklós Jenő.

A háboruról beszélgettünk. Mindenkinek volt valami békés katonahistóriája vagy emléke. A szomszédom is elmondta a magáét:

Forró nyár volt, kis szél se moccant. Az égen még felhü árnyéka sem futott át a nap égő sugarai alatt. Egy domb tetején eldördült az első ágyulövés és harcvonalba szoritotta a katonák kegyetlen menetelését. Az elguruló dörejjel sóhajtás szakadt fel a végtelenbe kigyózó csapatok fölött. Vele együtt alászállt a forróságtól felperzselt völgyekbe, ahol álló portengerben nehéz ezredek masiroztak. Az érzéktelen tömegek fejébe az első ágyulövésre felszökött a vér. A dombtető, ott a dombtető, csak még azt elérni. De addig jobbra és balra fejlődni kell... és ujra leesett fejjel, a bornyu alatt összetört vállal, megrogygyanó térdel húzták előre testüket. Húzták a porban, melyet megült az emberhőség, a tarlókon száradó füvek szaga és a csapatok veritéke. A második ágyulövés szinte megakadt a fojtó gőzben és meglapult balra, egy kis erdőpászta világos fái között.

A domb tetejéről, a poron és a szürkeségen át huszárjárőrök száguldtak a völgybe s a csapatok vezéreinek nevét kiáltották. Az izzó nyeregben, mint a forró rostélyon, megsülve ültek. A domb oldalára egyre sürübb és sürübb rajvonalakban kapaszkodott föl a gyalogság.

Legelől a jobb szárnyon a vadászzászlóalj ért fel. A szembefekvő magaslaton elsáncolt ellenség ropogó, széles puskatüzzel fogadta. A nekiuszitott emberek elvágódtak a göröngyök között, csak a sapkájuk rózsája és kicsi, gyorsan elszálló füstkarikákat kilövő puskájuk hegye villant elő a földből. A tüzelés megindult, a tartalékcsapatokat mind gyorsabban és gyorsabban dobták bele az ütközetbe.

Az utolsó, a legutolsó ütközetbe. Mert akármerre fogják is eldönteni a piros stráfos nagyfejüek, a végén csak felharsan a lefuvás riadó zenéje, a legszebb, a legáhitatosabb zene, amelyet az ég katonának megteremtett. Utána szabadság, az eke vasa. A család élete, pihenője. Még néhány kürtreccsenés és vége ennek a nagy, nyomorult szolgaságnak. Mire minden ember vagy tizenöthusz patront kilő: itt körőskörül megmozdul a föld és hegyek és fák és göröngyök megindulnak, mennek hazafelé.

Szakaszom a jobbszárny legszélén feküdt. Mellettem egy csendes, szótalan ember töltögette fegyverét. A nézése a föld hullámait simogatta, mig gépiesen sütögette töltényeit. A balkezével egy kisebb göröngyöt ütött széjjel, a szétmálló port lassan elpörgette az ujjai között, a jobbjával pedig a fegyveréből kiugró üres hüvelyeket söpörte a zsebébe.

— Nagyon jó itt a föld. Nehéz, fekete. Nálunk sok benne az agyag. De azért kikél belőle az élet.

— Gazdálkodol odahaza? kérdeztem tőle.

— Müvelem a kicsi földemet, amit az apám hagyott ránk. A bátyám más munkába állt, oszt' megvettem a részét. A föld mindig megteremti a magáét. Bánni kell tudni vele, mint a kicsi gyerekkel.

Megtörülte a homlokát és forró arcát odaszoritotta a földhöz.

Egész élete a föld volt. Akitől sirva tudott elválni és akire siró örömmel borul. Talán imádkozott a földhöz, lassan, csendesen, mialatt ujabb emberlánc ért fel a dombra és holtrafárasztott testtel lefeküdt közénk. Közvetlen a hátunk mögött váratlanul, szerencsétlenségből elkaffant az egyik legény fegyvere és a vaktöltés piros papiros „golyója" belecsapódott a mellettem fekvő és a földhöz imádkozó ember hátába. Ép a bal bordái közé. A bornyu alatt furódott be a testébe.

A csendes ember sikoltással a hátára perdült, teste összerándult, a fejét hátrafelé a földbe furta, mialatt kezével a bornyu szijját akarta válláról letépni. A másik meg — aki meglőtte — eldobta fegyverét és jajgatva, kidülledt szemmel melléje vetette magát. Könye végigfolyt a vonagló ember porttól ellepett arcán és mély, friss barázdákat szántott beléje. A csendes ember most irtózatos erőfeszitéssel fel akart ülni, a gyilkosra rávetette magát, simogatta a fejét, csókolta a száját, a homlokát és dadogó, állati bömbölés között kezdte a saját jobbkarját marni. Néhány pillanat alatt már csend borult mind a kettőjükre, mig körülöttük ropogtak a fegyverek és ujabb ágyukat vonszoltak a dombtetőre. Hátul összevissza kiáltott vezényszavak, hosszu, rohanó sorok, közvetlen előttünk rohamba száguldó lovasság — és ebben az örületes kavarodásban csendesen, mozdulatlanul feküdtek ketten, halálos fehéren, eszméletlenül.

A hátulsó, kis világos erdőből csontos, nagy

pontnak a megállapitását, mikor a készfizetések kötelező felvétele iránt tárgyalni akar. Nagyon közelről érdekli az egész magyar közgazdaságot a készfizetések felvétele és ezzel az üggyel kapcsolatos kivánalmait akkor tudja a legjobban biztositani, ha részt vevén a jegybank ügyeinek intézésében, bepillantást nyer a monarchia egész gazdaságát átölelő hatalmas szervezetbe és a helyzet teljes ismeretében fogja felemelni döntő szavát a magyar gazdaság érdekében.

A városok részvényesi minőségétől még más kedvező fordulatot is várunk. Egy erős, frázismentes gazdasági közvélemény kialakulását várjuk tőle! Az a város, melynek funkcionáriusai a jegybank közgyülésén részt vesznek, bizonnyal utasitásokkal fognak ott megjelenni. A városi parlamentekben élénk gazdasági vitát fog provokálni az állásfoglalás kérdése és ki fognak ott domborodni a polgárságnak azok a gazdasági érdekei, melyek a törvényhatóság elernyedt szervezetében eddig kifejezésre nem jutottak. S talán ez az uj szellem arra is rá fog mutatni, hogy a városok és törvényhatóságok nem pusztán a közigazgatás szervei, hanem oly alakulatok is, melyek a hatóságuk alatt élő egzisztenciák gazdasági érdekeinek megvédésére is alkalmasak.

A kereskedelmi miniszter a királynál. A Bud. Tud. jelenti: *Beöthy* László kereskedelmi miniszter ma Bécsbe utazott, hol audiencián jelent meg a király előtt. A miniszter köszönetet mondott őfelségének azért a részvétért, melyet családi gyásza alkalmával iránta tanusitott. Beöthy ma este visszautazott Budapestre.

—

A miniszterelnök összeférhetetlensége. *Budapestről* jelentik: A képviselőház állandó összeférhetetlenségi bizottsága ma délután öt órakor Khuen-Héderváry Károly gróf elnöklete alatt ülést tartott, amelyen *Lukács* László és *Mayer* Ödön összeférhetetlenségi ügyét tárgyalták. Görcsön Pált, ki Lukács és Mayer ellen az összeférhetetlenségi beadványt beadta, Aradi Viktor képviselte. Kérte a bizottságtól az iratok beszerzését és a tanuk kihallgatását. A bizottság elrendelte az iratok beszerzését, a tanuk kihallgatására vonatkozólag pedig legközelebb fog döntést hozni. Az összeférhetetlenségi ügyek előadója Németh Károly volt.

Tárgyalják a választójogot

— Az első bizottsági ülés. —

Saját tudósitónktól.

Budapest, február 6.

A képviselőház választójogi bizottsága ma délelőtt megkezdte tanácskozását *Khuen Héderváry* Károly gróf elnöklésével.

Az ülésen *Issekutz* Győző a parlamenti és politikai viszonyokra s az ellenzék távolmaradására való tekintettel azt inditványozta, hogy a *bizottság ne bocsátkozzék* a javaslat érdemi tárgyalásába s tegyen ilyen tartalmu jelentést a Háznak.

Lukács László miniszterelnök ezzel az inditvánnyal szemben kifejtette, hogy a javaslat gyors letárgyalása már csak *a közmegnyugvás érdekében is szükséges* s a kormány és a Ház nem várhat addig a reform megoldásával, mig az ellenzék rászánja magát a parlamenti munkában való részvételre.

Issekutz erre visszavonta inditványát.

Az első ülés iránt igen nagy érdeklődés mutatkozott a munkapárti képviselők részéről. A bizottság tagjai kevés kivétellel mind megjelentek az ülésen; ott voltak: *Antal* Géza, *Blanár* Béla, *Bujanovich* Gyula, *Csáky* Gusztáv gróf, *Desbordes* Ernő, *Erdély* Sándor, *Ghillányi* Imre báró, *Haller* József gróf, *Huszár* Károly, *Issekutz* Győző, *Kabós* Ferenc, *Kállay* Tamás, *Kende* Péter, *Kostyál* Miklós, *Krotopp* Hugó, *Latinovits* Pál, *Lázár* István gróf, *Mártonffy* Márton, *Mayer* Ödön, *Nagy* Ferenc, *Németh* Károly, *Niamessny* Mihály, *Rakovszky* Iván, *Rónay* Jenő, *Sándor* János, *Schuller* Rezső, *Sipeky* Sándor, *Szász* Károly, *Szulyovszky* Gusztáv, *Telegdy* József, *Vadász* Lipót és *Varga* Gábor.

Már tiz óra előtt megjelent a Házban *Lukács* László miniszterelnök, *Tisza* István gróf és *Beöthy* Pál, a képviselőház elnöke, velük együtt részt vett az ülésen *Némethy* Károly belügyi államtitkár és *Vargha* Gyula, a statisztikai hivatal igazgatója.

A képviselőház bejárata előtt ma már nem állott kordont az eddig szokásos fegyveres kirendeltség. Mára ugyanis lejárt valamennyi ellenzéki képviselő kirekesztése s mostantól kezdve az ellenzékieknek is szabad járásuk van a parlamentbe. A mai ülésről azonban valamennyien távol tartották magukat az intéző-bizottság idevonatkozó megállapodása értelmében.

Eloszlatott aggodalmak.

A bizottság ülését kevéssel tiz óra után nyitotta meg *Héderváry* Károly gróf. Üdvözölte a megjelenteket, utalt a választójogi javaslat korszakos jelentőségére s inditványozta, hogy a bizottság előbb a javaslat anyagi részét, aztán az alaki rendelkezéseket tárgyalja. Kérte végül a bizottság tagjait, hogy tartózkodjanak a nyilvánosság számára közléseket tenni a tanácskozásról, miután hivatalos tudósitást fognak kiadni az ülésekről s igy gondoskodnak róla, hogy a közvélemény egységes képet kapjon a bizottság munkájáról.

Issekutz Győző: A mostani parlamenti viszonyokat nem tartja alkalmasnak arra, hogy a bizottság a javaslatot érdemlegesen tárgyalja. Az ellenzék távol tartja magát az ülésektől s azt hirdeti, hogy a javaslatnak parlamenti formák közt való tárgyalása a kölcsönös megegyezés lehetetlensége miatt ki van zárva. A felelősség ebben a helyzetben teljesen a munkapártra hárulna, amely most ugy érezheti magát, mint valamikor a girondisták: teljes jóhiszeműséggel teljesiti kötelességét s mégis a felelőtlen tényezők izgatása következtében arra a sorsra juthat, hogy az események maguk alá temetik, mialatt az uj Magyarország alapjainak lerakásán fáradozik. Inditványozza, hogy a bizottság tegyen jelentést a Háznak, mely szerint a mostani időt és a mostani viszonyokat alkalmatlannak tartja a javaslat érdemben való tárgyalására.

Lukács László miniszternek nem járulhat hozzá Issekutz inditványához, miután a parlament működését a kormánynak kell irányitania. Nem is látja olyan tragikusnak a helyzetet, mint Issekutz. Téves az a nézet, mintha a javaslat teljesen fölforgatná a parlamenti rendet. A kérdés megoldása már azért is sürgős, hogy utána elkövetkezhessék az a megnyugvás, amelyre az országnak szüksége van. A parlamentnek különben is kötelessége elüljárni az ország politikai életének irányitásában s nem szabad bevárnia, mig az események nyomják, vagy kényszeritik valahová. Különben is királyi nyilatkozatok már több országgyülésnek bejelentették a választójog kérdésének megoldását, amelyet már ezért is mielőbb

---

lovon, furcsa ügetésben jött az ezredorvos. Amikor jelentették neki az esetet, valószinüleg haraggal csóválta a fejét és két kezét a levegőben lóbálva, dühösen kiabálhatta:

— Szimulant, szimulant!

Azzal feltolták a lovára, még sokáig elválogatott a kantárszárak között, végre kettőt a karjára fűzött és sürü csettingetésekkel meginditotta lovát föl a dombnak. A ló a régi, csendes taktusban kocogott hozzánk, megfogtuk, a gyeplőjét eltakartuk, mire az ezredorvos nagy megrázkodással oldalt lecsuszott róla.

A csendes emberről ezalatt a zubbonyt lehuzták és a kulacsban hozott meleg, sáros vizzel a sebét, ugy ahogy, kimosogattuk. Kerek, kicsi seb volt, csak néha szivárgott ki belőle néhány csöpp vér. A kerületén kékesen megdagadt. Néhány piros papirfoszlány kikandikált belőle; az orvos megvizsgálta, vattával körülkörülte és a legényt két fasinre tétette. Egy egy katona fölkapta a sineket s azzal megindultunk a kis erdő felé.

A puskaropogás erősödött. Az egész balszárnyat hátraszoritotta az ellenség, hátul egy patak mentén ujabb megerősitő csapatok huzódtak fel. Az egész völgyet, mint a sürü őszi köd, puskafüst takarta, mely hosszu foszlányokban felkuszott a dombra, ahol ezernyi keskeny szalagra szakadozott. Közvetlen az erdő széle mögül, a ritkán nőtt fák között, kicsi falu vörös házfödelei tarkállottak. A csendes embert lefektettük egy mohos fa tövébe.

Az orvos a két ujjával körülnyomkodta a sebét, friss vattát tömött bele, de amig a kötőszereit és egyetlen müszerét, a csontos nyelű horgolótüt elékereste, a meglőtt katonának szemlátomást feldagadt a balkarja, és a bal lába. Lehuztuk a bakkancsát üvegesedő szemmel csak az elfutó felhőket nézte. Azok hazaszállnak. Őt itt fogják földbe ásni.

A puskaropogás gyengült, már a két lovasság is elindult a tulsó völgykatlanban utolsó összecsapásra. Kavargó porfelhő szállt a nyomukba, mig a kicsi erdőn át, a pirosfedelü falu végéből, valami rikácsoló, recsegő, a föld alul jövő hang sivitott bele a lombsuttogásba.

Ezekben a sváb falukban a korcsmáros a legények örömére egy egy kikopott fonográfot tett a bicsaknyitó mellé, hogy a nyekergő, sikoltozó gép uj erőt és uj kedvet öntsön a fiatalság ereibe. Az meg körülülte és- ket könyökre dőlt fejjel, nevetésre elhuzott szájjal bámészkodott bele a plehtölcsérbe. Néha bekurjantottak. Most is fonográfját nyekergettette a korcsmáros. Ismertem már a legnépszerübb nótáját: Die Kleine Maus... Kommt manchmal 'raus; Doch bleibt sie auch manchmal im Loche... Hat sie im Versteck... Für sieb'n Tag Speck... Dann recht es gerad' für 'ne Woche... Stumpfsinn, Stumpfsinn, Du mein Vergnügen, Stumpfsinn, Stumpfsinn, Du meine Lust...

És a mulató legények egyhangu, zsoltárszerü vontatottsággal harsogták bele: hahahaha...

A csendes ember szája szélén kicsordult a bab. De arcának eltorzult vonásai lassan kisimultak és szelid fájdalom tette széppé ezeket az elgyötört vonásokat.

Lassu, alig hallható hangon beszélni kezdett a földről:

— Az apám kivert házulról, mert a szemem kék volt, mint a tanitó urnak. De mindig visszahozott és megtartott: a föld. Amelyet éjjelénkint kigyomláltam, felförtem. A bátyám elitta, de visszavásároltam, mert a földért elhagytam Julist és a gazdag Veron asszonyt hoztam feleségül. A földbe, a földbe, amely az enyém.

Néhány pillanatra elhallgatott, a simogató szellő feléje röpitette: Stumpfsinn, Stumpfsinn, Du mein Vergnügen... Stumpfsin, Stumpfsinn, Du meine Lust, haha. Mire a svábok feleltek: hahahaha... Az álmodozó ember szemét meredten nyitotta kerekre, kék ajkát véresre marta:

— Kinevettek?

És fuldokló zokogással hempergett meg a fűben:

— Nem hiszitek!? Nem értik a szavamat! Hagynak elpusztulni segitség, irgalom nélkül. Elhurcoltak a földemtől, most nem engednek vissza hozzá. Mindenütt sötétség, hi az én földem, nem akarok itt maradni.

Már nem birta a saját hörgését tulkiabálni, a fülébe még visszacsendült: Das Nasehorn... ist drumm gebor'n, Drum hat es ein Horn auf der Nase... Hätt es kein Horn... Dafür lange Ohr'n, So wär's doch noch lange kein Hase... Stumpfsinn, Stumpfsinn...

A haldokló befogta a fülét, de a hangját tulharsogta a szörnynyé, az emberré lett gép.

És beleszólt a küzdelembe a fegyverek a ágyuk megujult dörgése. A gyorstüz fülsiketitő zajjal töltötte be a levegőt, mintha a föld alatt is irtózatos erővel küzdöttek volna. Csak néhány pillanatig tartott. És ős kürtszó hasitotta ketté a zivatart: Lefujtak!

Mire hozzánk elért, a csendes ember előbb maga is beleharsogva az égzengésbe, kiszenvedett.

tető alá kell hozni. Ha a kormány és a Ház addig akarna várni a javaslat tárgyalásával, mig az ellenzék jónak látja majd résztvenni a tanácskozásban, akkor teljesen bizonytalan időre maradna a dolog. A józan közvélemény minden izgatás ellenére legálisnak tartja a parlament működését s nem ismeri el az ellenzék kávéházi parlamentjének komolyságát és jogosultságát.

Héderváry Károly gróf kéri Issekutzot, vonja vissza inditványát. Issekutz erre ezt meg is tette.

Ezután *Németh* Károly előadó ismertette a javaslatot s kérte elfogadását.

Leleplezett taktika.

Erdély Sándor: Eleinte szintén aggodalmai voltak abban az irányban, vajon a mostani politikai és parlamenti viszonyok alkalmasak e ilyen fontos kérdés tárgyalására és megoldására. Az ellenzék viselkedéséből azonban most már nyilván kitetszik, hogy akciójának célja *nem a választójog, hanem a kormány megbuktatása.* Ilyen körülmények közt tisztán taktikai kérdés az, vajon most tárgyalják e a javaslatot, vagy nem. Ennek eldöntésére a kormány hivatott s ha a kormány ugy látja helyesnek, hogy a Ház most intézze el a reformot, megnyugszik benne.

Szász Károly a javaslat alapelveivel foglalkozik s kifejti, hogy ezek egyformán szolgálják a demokratikus jogkiterjesztés gondolatát és a magyarság polilikai szupremáciájának védelmét.

Nagy Ferenc volt államtitkár, titkos tanácsos következett ezután. Annak idején — ugymond — elfogadta a pluralitást, de a mostani javaslatot is célravezetőnek tartja. Aggodalmai csupán az ipari munkásoknál kikötött egyhelyben való alkalmazás miatt vannak. Ez a föltétel kivihetetlen például a szerelőmunkásoknál. Ebben a tekintetben hajlandó koncessziókra, de a *mezei munkásoknál* nem megy tovább, mint a javaslat. A harmincéves korhatárt helyesli, különös tekintettel Erdélyre. A javaslatot elfogadja.

A kassaiak korrekciója.

Ezután *Blanár* Béla szólalt fel. A kassai munkapárt utasításához hiven Blanár bejelentette, hogy a következő inditványokat fogja a javaslat megfelelő szakaszainál előterjeszteni:

1. A választójogi korhatár *huszonnégy év.* 2. Választójoga van *minden irni olvasni tudó ipari munkásnak és kereskedelmi alkalmazottnak*, aki ipari, üzleti, vagy vállalati alkalmazásban van, egy és ugyanazon iparágban vagy foglalkozáskörben legalább két éve dolgozik, ha pedig idénymunkás, legalább kétidényen át dolgozott. 3. Budapesten és a törvényhatósági jogu városokon kivül *titkos legyen a szavazás minden rendezett tanácsu városban és olyan községben, amely önálló kerületet alkot.* 4. Ahol a szavazás titkos, ott büntető szankcióval tétessék *kötelezővé* a szavazás. 5. A munkaadó által alkalmazottja minősitésének és munkaidejének igazolása céljából kiadott bizonyitványok tartalmi *valódisága* büntető szankcióval biztositassék.

Blanár a részletes tárgyalásnál fogja megokolni módositásait. A javaslathoz holnap délelőtt, a tizenegy órakor kezdődő ülésen *Kabos* Ferenc, *Niamessny* Mihály és *Szabó* János fognak felszólalni. A mai ülés délután háromnegyed kettőkor ért véget.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi III. ker. Polgári Kör február 8 án, szombaton este saját helyiségében (Illésutca 75.) kedélyes táncestélyt rendez, melyről multkor már értesitést adtunk. Ezuttal ujból hangsulyozza a rendező bizottság, hogy személyre szóló meghivókat nem bocsájtott ki. Meleg és hideg ételekről, valamint frissitőkről gondoskodtak. Belépő-dij személyenkint 70 fillér. A táncestély pontban este 8 órakor kezdődik.

Visszaélések a trónörökös nevével.

(Ezüst Kereszt mozi. — Bárósitási iroda.)

Saját tudósitónktól.

Bécs, február 6.

Megirtuk, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökös udvarmesteri hivatala utján tudatta a nyilvánossággal, hogy *lemondott* az ausztriai *Ezüst Kereszt*-egyesület védnöki tisztéről. Mint bécsi tudósitónk irja, a trónörököst erre a lépésre az késztette, hogy nevével *rutul visszaéltek* és az egyesület cégére alatt botrányos manipulációk történtek.

1908. esztendő tavaszán a bécsi arisztokrácia „Ezüst-Kereszt" néven egy uj jótékonysági egyesületet alapitott. Az egyesület a katonaságtól hazatérő rezervistákat támogatta, illetőleg a bevonult tartalékosok családtagjait segélyezte erre az időre, mig a családfő visszatérhet a katonaságtól. Az egyesület védnökéül Ferenc Ferdinánd trónörököst nyerték meg; a tisztikar és az egyesület tagjai a bécsi arisztokraták legelsejéből kerültek ki. Az egyesület ügyeit több magasabb arisztokrata ajánlása folytán *Joesser* Jenő titkár intézte, még hozzá oly különös módon, hogy rövid négy évi működése után Ferenc Ferdinánd trónörökös január 25 én váratlanul lekószönt a védnökségről és az egyesületet feloszlatta.

A trónörökösnek ugyanis tudomására jutott, hogy micsoda dolgok mennek végbe a védnöksége alatt álló „Ezüst Keresztben". Kitünt, hogy *Joesser titkár százezreket csalt ki* jóhiszemü emberektől a trónörökös nevében. Ezeket a jótékonyság cimén elkönyvelt óriási összegeket egyszerüen elsikkasztotta.

Joesser titkár legtöbbnyire a Gloria kereskedelmi részvénytársasággal állott összeköttetésben. A társaság szerződést kötött az Ezüst Kereszttel, melynek értelmében a Gloria a király arcképével és „Ezüst-Kereszt" feliratal hazafias hamutálcákat hoz forgalomba. A Gloriát csupán az előállitási költség illeti meg, mig a tiszta haszon és a felülfizetések az „Ezüst-Kereszt" egyesületé. A jótékony célra való tekintettel az értéktelen papondeklitálcák árát egy korona harminc fillérben állapitották meg. A hamutálcákat a trónörökös ajánló levelével látták el s igy természetesen óriási előkelő vevőközönségre tettek szert; rendkivül sokan voltak, akik az eladási áron felül 30—50 koronát fizettek egy hamutálcáért. Az összegeket a Gloriához küldték be. Egy tálca előállitási ára 22 fillérbe került, tehát szerződés szerint a fölülfizetésekkel együtt egy korona nyolc fillért kellett volna az „Ezüst-Keresztnek" átutalni. Joessen összejátszott a Gloriával és minden hamutartó után *csak 10 fillért könyveltek az „Ezüst-Kereszt" javára.* A felülfizetéseken és a fentmaradt 1 korona 20 filléren pedig testvériesen megosztoztak.

Ezt a visszaélést betetőzte az Ezüst-Kereszt Mozi históriája. Joessen itt is a trónörökös személyét tolta előtérbe s e réven horribilis összegeket zsarolt ki egy ismert nevü gazdag épitésztől.

Bécs legelőkelőbb negyedében, a Wollzeilen az erre a célra rendelkezésére bocsájtott dijmentes városi telken épitett mozit. A mozit részvénytársasági alapon szervezte és az igazgatóságba a Gloria vezetőférfiait ültette, névszerint: *Klamfner* Károlyt, *Benesch* Ottót, *Staun* Rudolfot, *Deutsch* Róbertet és *Szőlősi* Jakabot. Sikerült továbbá *Zirner* Miksát, Bécs legelső ékszerészét igazgatósági tagnak megnyerni, aki azonnal *öttenezer koronával járult a részvénytőkéhez.*

Joesser Jenő ezek után hozzálogott a mozi-épités előmunkálataihoz. Nagy dirrel-durral versenytárgyalási hirdetményt tettek közzé a lapokban. A beérkezett ajánlatok közül egyik legelőkelőbb bécsi épitészét fogadta el. Az épitészszel kötött szerződésének legérdekesebb az a pontja, amely szerint *az épitész 10.000 koronát fizetett Joessernek, hogy a mozi megnyitásán a trónörökösnek bemutassa.*

A mozi hamarosan felépült, de ugy a fizetésből, mint a fenséges ur bemutatásából természetesen semmi sem lett. Joesser a befizetett részvénytőkét egyszerüen *elsikkasztotta.* Joesser büntársa pedig Szőlősi Jakab volt. Szőlősi 1590 korona közvetitési dijat erőszakolt ki a szegény épitésztől.

De ez még semmi. Most jön csak még a java. Császár és kir. érdemkeresztrendjel, bárósitási ügynökséget szervezett. Valóban speciális virágzó vállalatánál állandóan négy ügynököt alkalmazott. Ezek az urak Joesser intencióihoz képest fölkeresték a császárváros legelőkelőbb kereskedőit, gyárosait és különböző társadalmi kiválóságait és árjegyzék szerinti árakon szállitott rendjelet, nemességet, bárságot. Négy év alatt ily módon nem kevesebb, mint *egymillió koronát* harácsolt össze kisrészben az „Ezüst Kereszt" javára, nagyrészben Joesser Jenő javára.

Az elmult héten jelentették föl csalás, sikkasztás, szédelgés stb. miatt.

Püspök a női divat ellen.

(Érzéki vágyakat szolgáló ruhák.)

Távirati tudósitás.

Trieszt, február 6.

Triesztből jelentik: Karlin dr. triesztі megyéspüspök ma közzétett böjti pásztorlevelében, amelynek ugy a templomokban, mint az iskolákban való felolvasását elrendelte, a velencei patriarcha emlékezetes pásztorleveléhez hasonlóan, a modern női divattal foglalkozik. A pásztorlevélnek ez a része igy szól:

— Az utóbbi időben sok helyről felhangzik a panasz, hogy különösen a városokban lakó nők annyira hiuk az öltözködésben, hogy a divatnak néhány szabóremeke nemcsak tulságosan lenge, hanem egyszerüen megbotránkoztató. Sajnos, napról napra találkozhatunk nőkkel, akikről anélkül, hogy becsületükben akarnánk gázolni, elmondhatjuk, hogy csak azért öltözködnek ilyen feltünően lenge módon, hogy mások figyelmét magukra vonják. Szeretett keresztények! Ha a női nem vagyoni viszonyaihoz mérten pompásan öltözködik, az nincs az Isten törvénye ellen, csak tisztességes legyen az az öltözködés. És semmi kifogásolni valót nem találok azon, ha a nők a legujabb divat szerint ruházkodnak, de ez a divat aztán ne lépje át a tisztesség és tiszteletreméltóság határait. Sajnos azonban, a városokban uralkodó divat olyan, hogy nem az öltözködés főcéljának felel meg, nem az egészségi elveket és a szemérmet tartja szem előtt, *hanem az érzéki vágyakat szolgálja.* Kedves hiveim! Talán különösnek találják, hogy én önöket erre a dologra figyelmeztetem. De kinek a kötelessége ez, ha nem annak, akit egykor a legfőbb biró az önök lelkiüdvösségeért szigoru felelősségre fog vonni. A legkomolyabban kérem önöket keresztény asszonyok és leányok, ne öltözködjenek ugy, hogy azon mások megbotránkozzanak. Akinek érzéke van a tiszteletreméltó és önfegyelmező élethez, az megért engem és követni is fogja szavaimat, mert ugy érzem, hogy figyelmeztetéseim teljes összhangban vannak az evangélium tanitásaival. Hallgassák csak mit mond a Megváltó a megbotránkoztatásról: „Aki azonban egyet a kisdedek közül, akik bennem hisznek, megbotránkoztat, annak jobb volna, ha egy malomkő a nyakára köttetnék és a tengerek mélyébe süllyesztetnék. Jaj a botránkozónak, de százszor jaj a botránkoztatónak."

Parkrombolás.

✸

Aradon már ismét kulturmunkát végeznek. Azok a halandók, akiket az enyhe idő egy kis sétára csalogat kifele a város szük utcáiból, azoknak, a kulturpalota előtt a Maros-partja felé elhaladva, nem kicsiny gyönyörüségben van részük. Ne tessék félreérteni. Nem a kulturpalota látása okozza ezt a gyönyörüséget. Ennek a gyönyörüségnek az okozója amaz öserőt jelző energiának szemlélése, melylyel néhány nap óta egy csomó munkás döntögeti a Salacz-park mentén elterült fasort s a Salacz parkot övező cserjéket.

Hát ez igazán épületes látvány s az ember igazán gondolkozóba esik, hogy mi okozza itt Aradon azt a nagy ellenszenvet minden olyan *zöldség* iránt, mely a pompázó természet nyomán fakad.

Emlékezzünk csak vissza. Volt hajdanán egy városligetünk. Elég sürü, elég lombos. A nyári napnak perzselő heve ellen oltalmat talált benne a sétáló közönség. Nem tudjuk mi okból, nem tudjuk mi célból, egyszer csak ennek a ligetnek is neki esett a kultura, szépen megtizedelvén a ligetnek terebélyes fáit, átalakitván azt egy napjárásos szunyogfészekké, melyet a közönség most óvatosan kerül. De ez a pár fa sem fog ott Mathuzsálemi kort érni, mert máris kisért a terv, hogy a ligetet fel kell oszlatni, közlekedési uttal kell azt átszelni, felparcellázni.

Volt azután a mostani József főherceg-ut mentén egy csinos sétányunk. Még emlékezünk, amikor ez a sétány volt az aradi közönség kedvelt sétálóhelye és kioszkjában a közönség szine-java üdült a forró nyári estéken. Széles sétányait lombos fák árnyékolták be és e fáknak árnyában nem egy gyöngéd regény játszódott le, de eme fáknak sem kegyelmezett a kultura. Utrendezés volt a cime ezen városbeli kis oázis kipusztitásának. Igaz, hogy ez a park nem tünt el örök időkre, mert ujra feltámadt haló poraiból s Kossuth-park néven reaktiválta azt két évtizeddel elődjének kipusztitása után ugyanazon a helyen a város vezetősége.

Jött azután a kulturpalota épitésének problémája. Ennek a létesitésére égető szükség volt. Iskolázatlan gyermek még van hála az istennek elég városunkban, egy félig-meddig megfelelő kórház létrehozásán évtizedek óta eredmény nélkül fő az intézőknek feje, télviz idején a külvárosok egyes utcáin szünetel a közlekedés, mindez azért, mert nincs pénzünk, de azért kulturpalotába olvasatlan százezreket kellett beleölnünk. De a kulturpalotának létesülnie kellett, természetes, hogy Aradon olyan helyet kellett kipécézni a számára, mely fákkal, cserjékkel volt betültetve, mely az elcsigázott városi emberiség üdülőhelyéül szolgált.

Hiába volt minden szó, minden argumentáció, a Baros-park egy tetemes részének, legszebb fáinak pusztulniok kellett, mert jött a szent kultura s helyet kért a város szivében ezen a helyen és nem másutt.

Hogy milyen öröme telik Arad város adózó közönségének a kulturpalotában, azt bővebben fejtegetnünk fölösleges. Hogy libabőrös lesz minden városatya, ha a közgyülés műsorán a kulturpalota szó felhangzik, az már köztudomásu dolog, hiszen minden ujabb és ujabb feltünése ezen fogalomnak pótmunka megszavazását és a pótadó növekedését jelenti.

És most, hogy a hatalmas kulturpalota ott terpeszkedik a Baros-parknak berkei között, ujra a szegény élőfákra jár rá a rud. Ismét megvillanik a szekerce, recsegnek a fűrészek, s Arad városa ismét szegényebb egy fasorral s egy darab parkkal, csakis azért, hogy az uj épületet jobban láthassa az adózó polgárság, holott abban igazán nem telik tulságosan nagy gyönyörüsége.

Ha az ember a müvelt nyugatot bebarangolja, mindenütt azt a törekvést látja, hogy a nagyvárosokban minden nélkülözhető talpalatnyi terület befásittassék és vegetacióval betelepittessék. Csakis nálunk van meg az a csodálatraméltó tendencia, a fákat és növényzetet a város területéről lehetőleg kipusztitani.

Hogy kinek telik ebben kedve, a jó isten a megmondhatója. A nagyközönségnek nem. Pedig a sok városi bizottság között még *parkbizottságunk* is van, ennek pedig tudvalevőleg nem az a hivatása, hogy parkjainkat irtsa, hanem inkább az, hogy fejlessze.

Ezt a parkbizottságot kérjük a mindenható szent szerelmére, hogy vessen már egyszer véget a mostani városi parkpolitikának, mert ha sokáig tart igy a fák és a növényzetnek pusztitása, gyermekeinknek, ha megakarjuk mutatni, hogy miként fest egy zöldelő, vagy virágzó fa, azt csak a képeskönyvek lapjain tehetjük meg.

Spectator.

Elitélték Kristóffy József támadóját

Saját tudósitónktól.

Budapest, február 6.

Achim András tragikus halála után Csabán *Kristóffy* Józsefet választották meg képviselőnek. Ebből az alkalomból a *Budapesti Hirlap* ban *Pethő* Sándor dr. fővárosi gimnáziumi tanár vezércikket irt, melyben a volt miniszter politikai szereplését birálta, Kristóffy József ezért a cikkért sajtópört inditott, melyben ma volt a tárgyalás a budapesti esküdtbiróság előtt. A tárgyaláson *Mikovics* biró elnökölt. Kristóffyt, a ki maga is megjelent, *Fényes* Samu dr. képviselte, Pethő Sándor dr.-nak *Nagy* Uzor dr. volt a védője.

Az inkriminált cikk fölolvasása után a védő bizonyitani kivánta, hogy Kristóffy ellen más lapokban élesebb támadások jelentek már meg s ő még sem találta szükségesnek, hogy esküdtbiróság előtt keressen elégtételt. A biróság a valóság bizonyitását megtagadta, mert nem az inkriminált kifejezésekre vonatkozik. A pörbeszédekre került ezután a sor.

Fényes Samu dr., mint politikai mártirt mutatta be védőbeszédében Kristóffy Józsefet, aki ellen ok nélkül politikai hajszát inditottak ellenfelei. Pedig ő vetette föl az általános, titkos választójogot és a progressziv adórendszer eszméjét, amelyért most az egész magyar közvélemény rajong.

Nagy Uzor dr.: Tulérzékenységet lát a panaszosban azok után a támadások után, melyekben a lapok annak idején részesitették. Az inkriminált cikk komoly kritika. Tendenciája nem az, hogy Kristóffy magánbecsületét érintse, hanem, hogy politikai szereplését kritizálja. Fölmentést kér.

Kristóffy József szólalt föl ezután. Kétségtelen, ugymond, hogy a támadás oka választójogi politikájával függ össze. De hangoztatja, hogy mikor 1905 ben ezt a politikát napirendre tüzte, becsületes intenció vezette. Hogy helyes volt a politikája, az utókor lesz hivatva eldönteni. Neki az a meggyőződése, hogy helyesen járt el. Mindenkinek joga van ezt a politikát gáncsolni. De nincs joga senkinek intenciója becsületességében és hazafiságában kételkedni. Saját elhatározásából ment számüzetésbe, hogy az ország békés fejlődésének utját ne állja. Ez a támadás egyéni tisztességét akarja tönkre tenni. Emberi joga, hogy ez ellen védekezzék.

Pethő Sándor dr. kijelenti, hogy eszeágában sem volt Kristóffyt magánbecsületében megtámadni. Csak a politikáját birálta, mely nagyon is rászorult a birálatra, s melynek már sokkal erősebb kritikában volt része.

Az esküdtek ezután visszavonultak s rövid tanácskozás után kihirdették a verdiktet, a mely vádlottat a becsületsértésben *vétkesnek* mondja.

A verdikt alapján a biróság *száz korona és husz korona* mellékbüntetésre itélte a vádlottat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Ügyvédek kinevezése birákká.

— *Az uj polgári perrendtartás életbeléptetése.* —

Saját tudósitónk telefonjelentése.

Arad, február 6.

A szóbeliség és a közvetlenség alapján épült uj polgári perrendtartást 1914. évi szeptember 1-én léptetik életbe a polgári biróságok gyökeres átalakitásával egyidejüleg. Azt lehet mondani, hogy a biróságok létszámának körülbelül a fele kicserélődik. Uj, fiatal erők jönnek a nyugdibavonuló régi birák helyébe, akik már az uj gyors és nagyobb mozgékonyságot igénylő peres eljárás szövevényeivel nem akarnak vesződni. Meg sem tanulják az uj perrendi kodexet, mely az egész kötetes törvény mellett még egy vaskos kötet miniszteri rendeletekkel fog kibővülni.

Az uj perrend szerint *a törvényszékek tanácsainak számát szaporitani kell* és igy jelentékeny számu előléptetésre van kilátás. A szaporulat több, mint ezer főre rug. Ezek egy részét az *ügyvédi kar tagjaiból* fogják kiegészitení és pedig a *tanácsvezetői, a magasabb állásokra óhajtanak* megnyerni jelesebb ügyvédeket. Az ilyen ügyvédek részére tudvalévőleg az uj nyugdijtörvény 15 évi szolgálatot beszámit az ügyvédi pályán eltöltött évekből. Az uj perrendtartás életbeléptetésével kapcsolatos miniszteri rendeletek most készülnek az igazságügyminisztériumban. Az uj perrendtartásnak megfelelőleg a régi törvényszéki épületek tanácstermeit megfelelőleg át kell alakitani a mostani szóbeli felebbezési tanácsok mintájára. Az utóbbi években épitett törvényszéki épületek tervezésénél már tekintettel voltak a készülő reformra.

§ **A peches ember.** *Pichler* János volt aradi asztalos mintegy öt évvel ezelőtt a *Reinhardt*-cégnek dolgozott. A cég rövid idő mulva észrevette, hogy a Pichlernek átadott anyagból sok hiányzik. A cég feljelentést tett, detektivek mentek ki Pichler műhelyébe s ott a pincébe tényleg rátaláltak az anyagra. Pichler ellen megindult az eljárás, közben azonban bérharc ütött ki az asztalósmunkások közt s Pichler elkerült Aradról. *Egy fél év mulva elévült volna az ügye*, de szerencsétlenségére, miután négy és fél évig hiába körözték, a budapesti rendőrség most akadt rá. Pichler közben a *Ganz* gyárban dolgozott, most azonban letartóztatták és Aradra szállitották. Reinhardt vissza akarta vonni a feljelentést, de nem lehetett. A szerencsétlen munkás nagy családja most nyomorban van. Pichler ügyében e hó 22 én lesz a végtárgyalás.

§ **Unokatestvérének gyilkosa.** *Horga* Sámson alménesi lakós hosszabb idő óta rossz viszonyban élt unokatestvérével, *Horga* Andrással. Horga András ugyanis egy izben leitatta őt s rábeszélte, hogy egy ökröt lopjanak el közösen. Az osztozkodásnál aztán összevesztek, később pedig mikor a lopás kiderült, Horga Sámson a tárgyaláson unokatestvére ellen vallott. Halálos ellensége lett e miatt a két ember egymásnak s Horga Sámson a mult évben rálesett Horga Andrásra s agyonlőtte. Szándékos emberölés büntettével vádolva állott ma ezért Horga az esküdtbiróság előtt, ahol azzal védekezett, hogy unokatestvére is többször kisérletet tett, hogy őt eltegye láb alól. Az esküdtek bünösnek mondották ki Horgát, akit az aradi törvényszék hét évi fegyházra itélt.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) — 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás) — — — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály — — 151
Nyomda — — — — — — — — 151

Eitel Frigyes Budapesten.

(A német herceg szórakozása.)

Saját tudósitónk telefonjelentése.

Budapest, február 6.

Ma délután a berlini gyorsvonat elvitte Magyarországnak alig harminchat óráig volt fejedelmi vendégét, *Eitel* Frigyest, a német császár fiát. Azt már megirtuk, hogy tegnap este a Fővárosi Orfeumban szórakozott és éjfélkor tért haza a Ritz-hotelbeli lakására. A herceg a liftkezelőt magyarul szólitotta meg.

— *Maga az egekbe szállitja az embereket!* — mondta mosolyógva.

Eitel Frigyes herceg ma reggel fél nyolc órakor ébredt fel. Rögtön fürödni ment. Nyolc órakor pedig feltálalták a reggelit: kávét, két lágy tojást, sonkát és süteményt. A herceg azonban visszaküldte a süteményt és házikenyeret kért. Reggeli után kiment szalonjának az erkélyére, hogy gyönyörködjék a dunai panorámában. Reggel azonban sürü köd boritotta az egész környéket és még a Láncbid budai hidfője sem volt látható. A herceg odafordult az adjutánsához és igy szólott:

— Milyen kár, hogy ilyen ködös most a város. Pedig *nagyon szép lehet ez a városrészlet!*

Kilenc órakor jelentkezett *Fürstenberg-Stammheim* főkonzul, hogy a herceget sétakocsizni vigye. Három automobil állott elő, amelyek a herceget és kiséretét Budára vitték. Először a várba utaztak és megtekintették a királyi palotát. A herceget nagyon meglepte a királyi vár szépsége. Ki is jelentette, hogy *sokkal szebb, mint a bécsi Burg, meg a berlini császári palota.* Félóráig bolyongtak a palota termeiben, azután a Margitszigetre hajtattak. A sziget ma a tavaszi időben különösen szép volt és a köd, amely körülvette, még szebbé tette. A sziget szépségei is nagyon tetszettek a német császár fiának.

— *Valóságos paradicsom ez* — mondta a német főkonzulnak — *a város közepében.*

A szigetről a városban hajtattak körül és megnézték a nevezetességeket.

A Ritz-szálló halljában Eitel Frigyes személyes adjutánsa, Werner Freiherr v. *Müffling* százados nagy készséggel beszélt a hercegről.

— Ő fenségét nagyon meglepte a városnak a szépsége. Különösen az tetszett neki, hogy *az utcák mennyire népesek.* A tuloldali hegyek az esti kivilágitásban nagy gyönyörüséget szereztek a hercegnek. Sokáig nézte a Dunát és emlitette előttem, milyen csodásnak tartja ezt a városrészletet. Ő fensége egyébként mint magánember tartózkodik a fővárosban. Épen ezért nem tesz sehelsem látogatásokat és nem is fogad senkit. Csupán a német kolónia egyes tagjait fogja a német otthonban fogadni.

Kérésemre azután elmondta, hogy a herceg *tényleg beszél magyarul.*

— *A herceg beszél magyarul. Nem perfektül,* de megért mindent és szükség esetén meg tudná magát értetni magyarul. Nagy szeretettel viseltetik a magyarok iránt és azt hiszem, hogy ez a vonzódása itt, ebben a kellemes városban még fokozódni fog.

A herceg és a kiséretében levő urak mind nagyon barátságosak. A szálló alkalmazottaival mindnyájan nagy barátsággal beszélgettek.

Tizenegy óráig autóztak a városban a vendégek, azután a Thököly uton levő *német otthonba* indultak, ahol a herceg a vezetőség tagjait fogadta. A herceg fogadására megjelent Emil *Gerstenberger* királyi tanácsos az otthon elnöke és a felesége, Hans *Bind* alelnök és felesége, Ernst *Wolf* igazgató, továbbá *Noculuk* Mihaly udvari tanácsos, a német konzulátus titkára. A herceg jókedvűen beszélgetett a medgyesi vasuti szerencsétlenségről. Azután Budapestről kezdett beszélni nagy lelkesedéssel. A Svábhegy, a Városliget, az Andrássy ut szépségeiről beszélt, azután a Mezőgazdasági Muzeum vadászati osztályán levő helyiségeket, amelyeket szintén megtekintett, dicsérte. Azután a német otthon működéséről érdeklődött. Megnézte a termeket és több bennlakót meg is szólitott. Tizenkét órakor a herceg elbucsuzott az otthon vezetőségétől és a szállóba ment vissza ebédre. Félegykor ült kiséretével az asztalhoz. Tiz fogásos ebédet tálaltak fel a hercegnek lakosztálybeli ebédlőjében. Félkettőkor volt vége az ebédnek. Ezután visszavonult és átöltözködött. Két órakor elbucsuzott a szálló vezetőségétől és kihajtatott a pályaudvarra.

Délután 2 óra 20 perckor induló rendes gyorsvonattal utazott el Eitel Frigyes herceg a magyar fővárosból. Fogadására a pályaudvaron megjelentek *Marx* és *Kotányi* államvasuti igazgatók, *Ofner* üzletvezető és *Miltényi* állomásfőnökhelyettes. A gyorshoz hozzácsatolták a németcsászár fiának termeskocsiját és a herceg barátságos üdvözlések között hagyta el a pályaudvart. Holnap reggel 7 óra 45 perckor érkezik Berlinbe.

Felültetett német helytartó.

— Felültek a párisi lapok is. —

Távirati tudósitás.

Strassburg, február 6.

Megirtuk, hogy egy hamis távirattal félrevezették tegnap a *strassburgi* helytartót és a helyőrséget alarmirozták, mert az apokrif sürgöny szerint Vilmos császár volt a városba érkezendő előzetes bejelentés nélkül. A félrevezetésnek ujabb érdekes részletei derültek ki. A helytartóság a maga mentségére azt hozza fel, hogy a *császár 1893 ban minden bejelentés nélkül érkezett Strassburgba* és riadót fuvatott, amire emlékeztek még a katonai parancsnokok s ezért nem tünt fel nekik a távirat, amelyen különben a titkos jelzés is megvolt. *Joachim* herceget, a császár fiát épen sétalovaglás közben értesitették a távirat érkezéséről s a herceg azonnal a kaszárnyába nyargalt. A nép háborus felelmében megrohanta a bankokat s kivette betétjét.

Érdekes miként hamisitotta *Bolzer* az egykori manipuláns őrmester a helytartósághoz intézett táviratot. Feladott *Weissenburgban* a saját cimére egy táviratot erről kitörülte a szöveget és ráirta azt a néhány sort, amely a strassburgi helytartóságot félrevezette. Bolzer valószinüleg elmebeteg. Berlinben kórházi ápoló is volt és ebben az időben sok kellemetlenséget okozott társainak és feljebbvalóinak folytonos feljelentéseivel. Egyszer erőnek erejével be akart hatolni Vilmos császárhoz, de a kabinetiredában letartóztatták. Más alkalommal a berlini kerületi gyülésen okozott botrányt.

Érdekesen *felsültek a francia lapok* strassburgi tudósitói a császárlátogatás misztifikációjával. A helyőrség riadója után nem is álmodtak cafolatról és előre megtáviratozták lapjaiknak a szenzációs látogatás megtörténtét. A délután megjelenő párisi lapokban, például az Intransigeantban ilyen táviratok láttak napvilágot:

Strassburg, február 6. Vilmos császár ma délben 12 óra 45 perckor ide érkezett. A császár váratlan látogatását a lakosság óriási lelkesedéssel fogadta. Az uralkodó riadót fuvatott és a fegyverbe szólitott helyőrség előtt, amely a gyakorlótéren gyülekezett, szemlét tartott.

A ma megjelent párisi lapok már maró gunnyal tárgyalják a strassburgi eseményt. A Matin azt irja, hogy Strassburg lakossága ma a hasát foghatja a nevetéstől és ugyanezt fogja tenni egész Európa, amikor tudomást szerez arról a naivságról, amellyel a világ legerősebb várának helyőrsége beugrott a misztifikációnak.

Megbékülnek-e a románok?

(A nemzetgyülés dönt.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, február 6.

Lapunk mai számában a román—magyar békéről szóló cikkünk élénk föltünést keltett és politikai körökben, társaságokban sokat kommentálták.

Egy beavatott aradi román vezérférfiu, aki tagja a Nagyszebenben székelő komitének, ezeket mondta a békéről s annak lehetőségéről.

— Az kétségtelen, hogy a románság körében erős áramlat indult meg a béke érdekében, mert hiszen nekünk is az a célunk, hogy évtizedes harcainknak komoly eredményei legyenek és hogy megszünjön az erőt pusztitó oppozició. A béke termékenyitő csendjében jobban lehet dolgozni, alkotni.

— Hogy azután sikerül-e a béke, azt most még nem tudom, azt különben se lehet még megállapitani, mert hiszen nem a komité dönt előlött és e tekintetben tévesek azok a hirek, amelyek azt állitották, hogy holnap határoz a komité a béke elfogadásáról. Ez még nem fog most megtörténni. Tudni kell, hogy *a komité terjedelmes memorandumot terjesztett Tisza István gróf elé* s abban az összes követeléseket, kivánságokat kifejtettük. Tisza még nem válaszolt erre a föltérjesztésre, mert alaposan akar a kérdésben tájékozódni az összes faktorokkal. Ha Tisza és a kormány válaszoltak a mi memorandumunkra s ha megszabják amaz engedményeket, melyeket velünk szemben tehetnek, akkor ujból összeül a román komité, hogy foglalkozzék a kormány válaszával. *De a komité akkor se dönt végleges en, mert ahhoz nincs is joga.* A béke, vagy harc kérdésében egyedül a *nemzetgyülés* mondhat megfölebbezhetlen itéletet. A nemzetgyülés szintén Nagyszebenben székel, de a kormány nem engedi ennek működését, amelyet már régen betiltottak, mert a kormány szerint törvénytelen a román nemzetgyülés. Ha tehát komolyan kellene eldönteni a román nép jövendő magatartását, akkor a kormánynak ujból megkellene adni az engedélyt a nemzetgyülés működésére. A nemzetgyülés, helyesebben *nemzeti konferencia* azokból a tagokból áll, akiket a választókerületek küldenek ki. A szabályok értelmében ugyanis minden választókerületből két tagot választ a polgárság s ezek részt vesznek, szavaznak a nemzetgyülésen. A komité javaslatot tesz a nagygyülésnek s ha jónak látja elfogadja, ha pedig nem, akkor elveti a komité inditványát. Amit a komitéban csinálnak, az nem kötelező a népre, a nép nem köteles akceptálni a komité határozatait. Az ilyen abszolut fontos ügyben, mint a román—magyar béke, nem lehet a komité titkos értekezletén dönteni.

A román komité egyik harcias tagja érdekes intimitásokat árult el nekünk arról a memorandumról, amelyet Tisza Istvánhoz beterjesztettek s amely a román követeléseket tartalmazza.

— Bennünket — mondotta — nem lehet zsiros állásokkal kifizetni. Mi követeljük az 1867-68. évi törvények nemzetiségi részének pontos végrehajtását; követeljük, hogy az igazságszolgáltatásban, a közigazgatásban és egyéb hivatali funkcióknál a román nyelv a népesség arányában érvényesüljön. Ha főispánságokkal és egyéb állásokkal a komité többségét le is lehetne kenyerezni, a nép elégületlen maradna és a kérdés ugyanott lenne, ahol ma. Azt is kivánjuk, hogy azokat a férfiakat, akik ügyünk mellett nem tartottak ki, *büntesse meg a kormány. (?)* Mangra Vazult kolostorba kell küldeni és több olyan férfiut, akik most pozicióban vannak, sokkal kisebb állásba kell küldeni.

Törökország
nem tudja folytatni a háborut.
(A bolgár sereg győzelmei.)

Saját tudósitónktól.

Arad, február 6.

A béketárgyalás ujra kezdődik.

Konstantinápoly: A béketárgyalás két-három ap mulva ujra megkezdődik és pedig ezuttal Szófiában.

London: A Reuter ügynökség értesülése szerint Resid pasa tegnap késő este utasitást kapott, hogy maradjon még egyelőre Londonban. A londonban tartózkodó többi török követek már elhagyták Londont, Ozman Nizami pasa berlini nagykövet visszatért már Berlinbe.

London: A Reuter-ügynökség értesülése szerint a montenegrói delegátusok megjelentek a külügyminisztériumban, hogy bucsut vegyenek Grey külügyi államtitkártól. Az államtitkár azon reményének adott kifejezést, hogy a békét nemsokára kerül majd megkötni.

Bolgár ajánlat.

Bécs: A bolgár kormány azt az ajánlatot tette a portának, hogy beleegyezik abba, hogy Drinápolyban mohamedán mufti legyen önálló hatókörrel minden vallási ügyben. Ugy látszik azonban, hogy most *már Konstantinápolyban nem elégednek meg ennyivel.* A háboru tehát tovább fog tartani már azért is, mert a bolgárok minden áron a Márvány-tengerig akarják kitolni a Nagybulgária határait, sőt hadikárpótlást is követelnek, bár vannak a hatalmak, mindenekelőtt Franciaország, határozottan ellene vannak.

Frankfurt: *A Frankfurter Zeitungnak* táviratozzák Konstantinápolyból, hogy a török tisztikarban nagy az elkeseredés a kormány ellen, mert Drinápolynak azt a részét akarja átengedni, melyben az erődimények vannak. A tisztek állítólag azzal fenyegetőznek, hogyha a kormány Drinápolynak ezt a részét átadja, ugy *ők megtagadják az engedelmességet és tovább folytatják a háborut.*

Drinápoly bombázása.

Szófia: *Drinápoly* bombázása szakadatlanul folyik s a bombák különösen a déli és délkeleti részen borzasztóan pusztitó hatást visznek végbe. A bolgárok bombázására a török vártüzérség erőtlen és rendetlenül felel. A bolgárok megszállták Pavlikoje falut s ezzel előbbre tolták az erőmlő övet. A törökök kirohanást kiséreltek meg s ez alkalommal a bolgárok ezer (?) török katonát fogtak el. Az utóbbi hirt más oldalról megcáfolják. Musztafapasa-ból jól látják az égő Drinápolyt.

Konstantinápoly: A belügyminiszter a drinápolyi válitól dróttalan táviratot kapott, amely szerint a *bolgárok sürün bombázzák a várost* és hogy a bombáknak asszonyok és *gyermekek is áldozatul esnek.*

Konstantinápoly: A bolgárok tegnapelőtt órában rendkivül heves ostromot intéztek a keleti erődök ellen. Az ellenség rendkivül sok ágyut felvitt harcba dél és délkelet felől. Tegnap megindult a harc, amely mind a *két oldalon rendkivül elkeseredéssel folyik.* A Gallipoli-félszigeten a bolgárok megtámadták a megerősitett Buler falut, de kénytelenek voltak régi hadállásaikba visszavonulni. Miriofito mellett egy török ágyuraszád bombázta a bolgárokat, akik igen sulyos veszteségeket szenvedtek.

Szófia: Drinápolyból elmenekült bolgárok azt a hirt hozták, hogy *a törökök Drinápolyban nagy vérfürdőt rendeztek.* A csataldzsai vonaltól negyven ágyut vittek Drinápoly alá melynek lövegei a város közepébe esnek. A bolgár előőrsök kétszászötven méter távolságra vannak az ellenségtől. A főhadiszállást Hademköjből Cserkeszköjbe tették át, ami annak a jele, hogy a csataldzsai vonalon a bolgár sereg csak a védekezésre szoritkozik s minden erejét Drinápolynál összpontositja.

Teljes lemondás.

London: *A Daily Telegraph* Konstantinápolyba küldött tudósitója jelenti, hogy Törökország pénzügyi helyzete oly siralmas, hogy *semmiesetre sem folytathatja a háborut.* Nem igaz az a hiresztelés sem, hogy a lakosság harcias, ellenkezőleg mindenki a békét kivánja. Mahmud Sefket pasa nagyvezér kijelentette az angol lap tudósitójának, hogy a mostani viszonyok között *lehetetlenség a háborut tovább folytatni, mert az nem lehet sikeres.* A csataldzsai vonalnál iszap és mocsaras terület választja el egymástól a két hadsereget. Különösen rossz pozicióban a török tüzérség van. Mahmud Sefket nem tagadta azt sem, hogy amily sulyosak a pénzügyi viszonyok, ép oly nyomasztó a lakosság morális ereje.

Szófia: *Ma jelentették a főhadiszállásról a hadügyminiszternek, hogy a bolgár seregek elfoglalták Bulajirt és előrenyomulnak Gallipoli felé.*

A török pénzügy.

Konstantinápoly: A kormány a legelőkelőbb kereskedőket *ma estére meghivta* a kereskedelmi kamarába, hogy az *egy millió font kincstári jegy elhelyezéséről tanácskozzanak.* A nemzeti bizottság fölhivása következtében az indiai mohamedánok előlegül ezerháromszáz fontot küldtek s táviratban arról biztositották a nagyvezért, hogy az Iszlámszövetség bizik a török kormányban s egyetértésre inti a törököket.

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

Heti müsor:

Péntek: *Az árny*, dráma, ezt követi a *„Lányom“* vigjáték. (Másodszor.)

Szombat: *A haza*, Sardou világhirü tragédiája.

Vasárnap: Este: *Gül-Baba* operette. (Uj betanulással.)

Az árny és A lányom bemutatója.

*

Két szerző jutott ma este szóhoz az aradi szinpadon. *Lengyel* Menyhértnek egy kis szinpadi ötlete Az árny és Pásztor Árpádnak a Nemzeti-szinházban nemrégen szinre került uj vigjátéka A lányom szerepelt müsoron. Lengyel kis szinpadi játékával nagyon hamar végezhetünk.

A nagy tehetségü szerző egy mizantróppé lett talentumos szinészt szerepeltet együtt hütlenné lett szerelmesével és a szinész előadás közben a szinpadon megőrül. Inkább szinjátszó képesség ragyogtatására, mint belső értékre készült a kis darab és ilyen volt a siker is. A darab, mint olyan nyomtalanul pereg le, de Várnaynak a szinész kreálójának nagy osztentativ sikerben volt része. A közönség sokszor, nagyon sokszor hivta ki a pompás produkció után Várnayt.

Az árny után került bemutatóra *Pásztor* Árpád nagyon gyenge darabja A lányom. Naiv, laza kompozicióju vigjáték, mely egy kis házasságszövés körül játszik. Biedermeyeres miljő a mult század elején divatos kimódolt beszédformában tartott sok cukorral édesitett limonádé a két felvonásos vigjáték. Kisfaludy keserű szerelmének lágy rimjei csengnek, bongnak Pásztor alakjainak ajkain akció nélkül tesznek, vesznek az emberek és ha a közönség mégis tetszésével kiséri a darabot, ez egyedül és kizárólag a szereplőknek szól.

A Nemzeti Szinházban *Blaháné* varázslatos müvészete tartja repertoáron Pásztor darabját, nálunk pedig *Novák* Irén ragyogó müvészeteért érdemes megnézni a különben semmit mondó darabot. Kedves, közvetlen, derüs volt minden szava, játékával valami rozmaring illatos kedves levegő terjedt a szinpadról, és ez a szokatlan illat rövid időre elbóditotta a közönséget. Ez adja különben a siker magyarázatát is, melyhez *Harmath* Józsa, *Várnay* és *Herold* kifogastalan müvészete adta meg a teljes illuziót. *H. G.*

---

* **Cholnoky Jenő dr. Aradon** a Kölcsey-egyesületben február 14-ikén földrajzi előadást fog tartani. A kolozsvári egyetem népszerü tudós tanárának ez már az ötödik előadása lesz Aradon. Az előadáshoz készitett képeket *Rozsnyay* József dr. fogja vetiteni.

* **A szinigazgató közleményei.** A csütörtöki premier-est, miként előrelatható volt, a legteljesebb sikert erte el. A közönség tombolo tetszessel fogadta Az árnyat, ezt a gyönyörüen markáns vonásokkal megrajzolt drámai játékot; hasonlóan nagy sikere volt A leányomnak, Pásztor Árpad Biedermeyer vigjátékának. Mindkét darabnak második előadása pénteken lesz. — *A haza.* Sardounak, a franciák világhires drámairójának egyik legnagyobbszerü, a világirodalomban előkelő helyet elfoglaló tragediája, a Haza, amely a németalföldi háboruk idejében játszik. A hatalmas erővel megalkotott gyönyörü tragédiát, amely hosszu évek óta nem került már szinre, az aradi társulat most feleleveniti. A Haza szombaton kerül szinre, a főbb szereplők Kesztlerne, Heppesné, Follinusznő, Kesztler, Beregi dr., Varnay, Delli, Győző, Herold, Hajdutska lesznek. — *Vasárnapi előadások.* A vasárnapi délutani előadás az érdekesebbek közé fog tartozni, szinre kerül Knoblauch vigjátéka, A faun, délutáni előadáson először; a cimszerepet ezuttal is Hajdutska játsza. — Vasárnap este Martos-Huszka gyönyörü operettjének, a Gül-Babának reprize lesz; Gabor diák szerepét Rontay Boriska játsza ezuttal is.

* **Orgyilkos.** (Amerikai bünügyi dráma az Apolló szinházban.) Pénteken mutatja be az Apollószinház az uj müsorát, amelynek keretében vetitésre kerül az utóbbi idők legszebben megkonstruált bünügyi drámája. Ennek az amerikai drámának a cselekménye rendkivül érdekfeszitő. Logan kovácsnak szép birtoka van s azt egy Arnsdale nevü spekulans meg akarja venni, de Logan nem hajlandó eladni. Erre Arnsdale egy Berton nevü kalandornőt felbérel, hogy viszonyt kezdjen Logan fiával s ilymódon a birtokához juthasson. Tom Logan szerelmes lesz a leányba és feleségül veszi őt. Rövid idő mulva Arnsdale meg akarja szöktetni Bertont, de Tom észreveszi és szóváltás közben ugy megüti Arnsdalet, hogy az ájultan elesik. Tom megijed és elszalad. Erre megjelenik az öreg Logan, ki akarja a házból utasitani Arnsdalet s ez dühében agyonüti az öreg kovácsot. Arnsdale a gyilkosságot a halott fiára fogja, akit sulyosan elitél az esküdtszék. Egynéhány év mulva Logan anyja felkeresi a kormányzót és kéri, hogy engedje ártatlan fiát szabadon. A jószivü kormányzó szabadon bocsátja Logant. Tom haza érkezik és megtudja ellenségei cimét. Elmegy oda, hogy a kisleányát elhozza. Arnsdale meglepi őt és rá akar lőni, de Logan felesége közbeveti magát és a golyótól eltalálva holtan összeesik. Arnsdalet letartóztatják és elnyeri a megérdemelt büntetést. Logan a kisleányával hazatér és boldog családi életet folytat. Ezenkivül még egy másik amerikai dráma s több humoros kép kerül vetitésre az Apollóban.

* **A rongyszedő.** (Zacconi az Urániában.) A legnagyobb olasz tragikust lesz alkalma pénteken megismerni az Uránia közönségének. Ernete *Zacconi* lép fel A rongyszedő cimü három felvonásos drámában és utolérhetetlen müvészetével olyan élvezetet fog nyujtani, amilyenben még az Uránia kényes izlésü publikumának sem volt része. A rongyszedő a legvérbelibb verista szerep. Egy minden bünre, gyujtogatásra, rablásra kapható züllött existencia regénye, akinek szerepé-

ben Zacconi hatalomas művészetének minden fényét ragyogtatja. Párhuzamosan a sötét drámára mintegy enyhitésképen egy bájos szerelmi idill játszódik le, mely kiengesztel a szenvedéssel hatásos izgalmakért. Nem győzzük eléggé a közönség figyelmébe ajánlani Zacconi felléptét. A nagy olasz szinész három napig szerepel az Uránia műsorán. 175

Gróf Zichy Jánosné halála

— Az utolsó Kray. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, február 6.

Nagy halottja van Bácstopolya községnek. Meghalt 83 esztendős korában *báró Kray Irma,* néhai Zichy Nepomuk János gróf özvegye.

Sok jótékonyságot gyakorolt az özvegy grófnő, Music és Ujpuszták dusgazdag tulajdonosa és a topolyaiak háromtagu küldöttséggel képviseltették magukat grófnőjük temetésén, amely ma volt Lengyeltótiban.

A legutolsó török háborukban, melyek az ország déli vármegyéiben folytak, a Kray-ok fényes, nagy eredménnyel küzdöttek, mint a magyar haderők kisebb-nagyobb rangu vezérei. Hősiességüket azzal is jutalmazta a király, hogy *Kray* István tábornokot magyar bárói ranggal tüntette ki és neki a Bácsbodrog vármegyei nagykiterjedésü és már akkor is jelentékeny vagyont képező topolyai uradalmat, leányágra is szóló örökösödési joggal, adományozta. Emez ősregi, kiváló család legutolsó tagja volt Kray Irma bárónő, a Kray-bárók cimerét megforditják koporsója fölött.

Kray Irma bárónő nemcsak szépsége, szivjósága és derült kedélye, hanem nagy müveltsége és barátságos modora miatt már a legutolsó pozsonyi diétán is ama főrangu hölgyek közé tartozott, akiket az előkelő állásu kérők egész serege vett körül. Érdekes módon kosarazta ki egyik nagyvagyonu kérőjét. A jelképes kosár helyett filigrán müvészettel készült *ezüst papucskákat* nyujtott át neki alkalomadtán.

— Amikor részben a magyar-horvát testvériség hathatós megerősitésére a pesti főrangu társaság a horvát szükölködők javára fényesen sikerült jótékonysági bazárt rendezett a Dorottya-utcai régi Lloyd-épület földszinti nagy helyiségeiben, a szellemes grófné pompas ötlete által egyszerre egyezer forintot szerzett a szükölködők javára. Ugyanis az egyik elárusitó kis bolt vezetőnője lévén, rokonával, Almássy Pállal, a lánglelkü, áldozatkész hazafival évődött, tréfálkozott. A szellemes, valódi „grand seigneur" azt kérdezte a vele évődő, szép grófnőtől, kis boltjában minő árui eladók. A kedves választ félbeszakitva, tréfásan azt kérdezte:

— *Csók is?*

— *Az is!* — felelte a szép grófnő.

— Mi annak az ára? — fejezte be gyorsan kérdezősködését Almássy Pál.

— Ezer forint — hangzott a felelet.

Almássy Pál ekkor tárcájából kivett egy darab ujdonatuj ezerforintos bankjegyet, kezet csókolt a grófnénak, aztán átnyujtván neki a bankjegyet, a jótékony cél javára leheletszerüleg megcsókolta egymást a két rokon. Gróf Zichy Jánosnét és családját 1866-ban keserves csapás sujtotta: egyetlen leánya, Irma, férjezett gróf Nádasdy Ferencné, a leggondosabb orvosi gyógykezelés dacára, az akkor országszerte dühöngő kolerajárvány áldozata lett, apró gyermekeket — egy fiucskát és két leánykát — hagyva árván.

Balatonfüreden kiváltkép nagyon népszerü volt az elhunyt grófné, aki ott több táncestélyen gardirozta unokaleányait: a főleerdült Nádasdy grófnőket. A Magyar Lovaregylet elnöke, gróf Nádasdy Tamás, anyai részről való nagyanyját gyászolja az elhunytban, aki széles körökben áldozott, életfogytáig, a jótékonyság oltárán.

Egy üzenet...

— Eitel Frigyes titkos utja. —

*

... „És Eitel Frigyes egy órára eltávozott a szállodából. Hogy hová, azt a kiséret tagjai sem tudták megmondani"...

Ennyi az egész. Kis és érdekes titok. Legalább tegnap még az volt: titok. Ma már... istenem, hisz ma már mindent tudnak és mindent megtudnak az emberek és „amiről már ketten tudnak"...

Egy órára eltávozott a királyi herceg, a hatalmas császár ur fia a szállodából — ennyit irtak tegnap a lapok — és meglátogatott egy előkelő budapesti családot — erről beszélnek ma Budapesten. A hatalmas német császár fia, a zseniális és népszerü Eitel Frigyes látogatást tett egy budapesti családnál, egy családnál, amely nem viseli a hercegi cimet, sem a grófit, de még csak a báróit sem!

Nem kell hozzá nagy fantázia, hogy az ember romantikus történetet sejtsen s a sejtés annál könnyebb, mert mindössze egy mousselin fátyol fedi az eseményeket a kiváncsi szemek elől. S a mousselin olyan átlátszó!

Üzenetet vitt Eitel Frigyes herceg, a népszerü Eitel Fritz, üzenetet, amelyet személyesen adott át. A királyi herceg vitte üzenetet királyi herceg küldte: *Vilmos császár legfiatalabb fia, Adalbert herceg.*

Két évvel ezelőtt történt. A budapesti előkelő család két leánya — margitszigeti tenniszversenyek győztesei, diadalmas mükorcsolyázások, lovaspólók, elitbálok, Park-klubbeli estélyek névsorában szereplőnek neveik — anyjukkal Marienbadban nyaraltak. Ha szépségversenyt rendeztek volna abban a szezonban Marienbadban, akkor bizonyosan a két tündöklő szépségü, gyönyörü termetü, graciózus mozgásu magyar kisasszony közül az egyik nyerte volna el. De ha szépségversenyt nem is nyertek, nyertek tenniszversenyt.

A tenniszversenyen ott volt von der X. birodalmi gróf: Adalbert herceg is. A hercegnek feltünt a két szépséges leány, bemutattatta magát s egy órát töltött a tennisgroundon velük.

Egy hét mulva már tudta mindenki Marienbadon: a herceg minden nap csokrot küld a kisasszonynak, ellátogat hozzájuk s gyakran lehetett látni, amint rakettel a kezében a groundra, vagy a groundról kisérte a szép leányt.

Aztán vége felé közeledett a fürdő-szezon: a gyönyörü leány s családja visszautaztak Budapestre, a fiatal herceg pedig Berlinbe. Nagyon, nagyon távol voltak egymástól, a gyorsvonat is csak tizenhét óra alatt teszi meg az utat. A gondolatokat nem lehet ellenőrizni, de hogy a herceg a Wilhelm strasse-i palotájában gondolt Budapestre, gondolt a szép leányra, azt azok a levelek igazolják, amelyek — a beavatottak szerint — sürü időközben érkeztek Berlinből.

Azután megint találkoztak. Az ünnepelt szépség lelkes hive minden sportnak s Adalbert herceg is sportbarát, sportolni télen is lehet: mikor magas hó boritja a hegyeket, lankás dombokat. „A birodalmi gróf" is nagy sportbarát és a fiatal leány is sportlady tetőtől-talpig. S a Tátra lejtőin egy bobsleigh repitette a két fiatal, kipirult arcu, boldog embert le.

Nyáron Marienbadban találkoztak ismét. S most már arról is beszéltek, hogy Adalbert herceg otthon bizonyos lépéseket tett. Hisz ha egy Hohenzollern renunciálna is, nem kellene még sem attól tartani, hogy nem lesz majd trónvarományos!"

Eitel Frigyes herceg most Budapesten tartózkodott egy napig. Közben eltávozott a Ritz szállóból egy fél órára, kiséretét hátrahagyta, egy látogatást tett s egy üzenetet adott át valakinek, akinek ragyogó szépsége rangot, koronát megér.

A sikkasztó jegyző uj büne

— Moncza György „szöllője." —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, február 6.

Két hét óta az aradi ügyészségi fogház lakója *Moncza* György aradkövii község felfüggesztett jegyzője, akinek ügyében még mindig nem fejezték be a vizsgálatot. Az ügyészség épen ma rendelte el az első vizsgálat kiegészitését, de ezen a pótnyomozáson kivül egészen uj és most kipattant bünök ügyében is megindult az eljárás.

A hivatali sikkasztások összege, mint ezt megállapitották, hatezerháromszáz korona és ezt Moncza György apja teljesen megtéritette még a szerencsétlen jegyző letartóztatása előtt. Moncza azonban arra is hivatkozik, hogy ez a hiány nem mind sikkasztásból eredő, hanem a hatezerháromszáz koronában benne vannak azok a tényleg községi célokra forditott összegek is, amelyeket december derekától kezdve befizetett, de nem könyvelt el. A községi könyveket ugyanis épen a sikkasztások elpalástolása céljából egyáltalán nem vezette egy hónap óta. Az elsikkasztott hivatalos pénzeknél sokkal nagyobb összeg az, amit Moncza *magánosoktól jogtalanul átvett,* kölcsön és egyéb cimen kapott. *A fegyelmi vizsgálat adatai szerint összesen negyvenezer koronát tehet ki az az összeg, ami Monczát terheli.* Az előzetes letartóztatásban levő jegyző egyelőre nem kérte szabadlábra helyezését, mert védője *Morsieu* Jusztin dr. még nem érintkezhetett Monczával a bünpör érdemére nézve, miután a vizsgálóbiró nem fejezte be máig a sikkasztó jegyző kihallgatását.

Bonyolult és Monczán kivül mások hanyagságát is sejtető ügy az, amelyre a kiegészitő nyomozás kiterjedt. Aradkövi községben él évek óta néhai *Kopcsányi* János aradi városi tanácsnok özvegye. A kilencven esztendős matróna, akinek az utóbbi években betegeskedése szellemi képességét is megviselte, pár év előtt tizezer koronát érő aradkövii szöllőjét részben *Teteliuna* Péter nevü öreg vincellérjére iratta. Abban a szerződésben, amellyel a szöllő felét a vincellérnek ajándékozta, kijelentette a matróna, hogy hüséges emberének ezzel meg akarja hálálni tizenkét esztendő óta tartó gondoskodását, ápolását. *A telekkönyvben a kövii szöllő felét csakugyan át is irták Teteliuna nevére.* A vincellér nem sokáig maradt szöllőtulajdonos, hamarosan eladta valami potom összegert *a fél szöllőt Moncza György községi jegyzőnek.*

Moncza a vincellérrel kötött adásvételi szerződést beküldte a máriaradnai járásbiróságnak, de a kérvényében azt kérte, hogy a megfelelő számu betétben szám alatt levő ingatlant egészében telekkönyvezzék az ő nevére. A radnai telekkönyvi hivatalban csak a jegyző kérvényét olvasták el, a mellékelt szerződést már nem és igy nem vettek tudomást arról, hogy Moncza Györgyöt csak a szóban forgó ingatlan fele illeti meg, hanem az egész szőlőt, a Kopcsányiné tulajdonában levő felerészt is a jegyző nevére irták. Moncza az átiratás után a telekkönyvi betét kivonatával az egyik gyoroki takarékpénztártól nyolcezer korona kölcsönt kért. A pénzintézet abban a meggyőződésben, hogy a tizezer koronát érő ingatlan a telekkönyvi kivonat tanusága szerint teljesen Monczáé, *folyósitotta a kölcsönt.*

Most a szerencsétlen jegyző letartóztatása után, amikor Moncza György vagyoni viszonyait kutatni kezdték, kiderült a sulyos tévedés, amelylyel a magával jóformán tehetetlen öregasszonyt özvegy *Kopcsányi* Jánosnét minden vagyonából kiforgatták. A vizsgálatot most kiterjesztik arra, hogy miért kérte Moncza az egész ingatlan átirását, holott csak a felerészre volt joga. De eljárás indul meg Máriaradnán is, ahol a telekkönyvi hivatalban elkövetett felületesség a jogta-

lan átirást és bekebelezést lehetővé tette. A kilencven esztendős Kopcsányiné ugyanis most már aligha kaphatja vissza simán szőllője felét, mert a gyoroki takarékpénztártól függ, beleegyezik-e abba, hogy a nyolcezer koronás bekebelezést az össze-vissza ötezer koronát érő fél-szőllő teherlapjára irják. Miután ez nem valószinű, a kár megtéritése tekintetében a felületesen eljáró telekkönyvi tisztviselőt is felelősségre fogják vonni.

A vizsgálat kiegészitését rendelték el arra az ujabb feljelentésre nézve is, amit egy biztositó társaság tett a volt jegyző ellen. *Moncza biztositásokat kötött és dijakat szedett a társaságnak* és ugy látszik az elszámolás körül hiányokat fedeztek fel.

A letartóztatott községi jegyzőt, akit fogságban léte óta a fegyelmi ügyében is többször kihallgatnak érdekes nyilatkozatot tett a romlását előidéző kártyázások felől.

— Majd visszaadom még a kölcsönt nekik — mondotta elkeseredetten, amikor kártyapartnerei kerültek szóba. — Vannak köztük olyanok, akik sokkal bünösebbek mint én és mégis szabadon járhatnak...

Mi volt az oka
a medgyesi karambolnak?
— Miért sok a baleset a Mávnál? —

Saját tudósitónktól.

Budapest, február 6.

Részletesen megemlékeztünk arról a vasuti katasztrófáról, a mely egy tehervonat és az *Eitel Frigyes* porosz királyi herceget vivő gyorsvonat összeütközéséből származott.

A szerencsétlenség oka, mint mondották, egy *forgalmi rendelet* volt, a mely ugy intézkedik, hogy a vonatot, a melynek lokomotivján egyik lámpa elsötétül, a *nyilt pályán is meg kell állitani s az utána jövő vonatot föl kell tartóztatni.* Ez utóbbi intézkedése *nem történt meg* a rendeletnek, a melynek különben visszavonásáért folyamodtak az igazgatósághoz a lokomotivvezetők, mert veszedelmesnek tartották a rendeletet.

A szerencsétlenség és a rendelet dolgában ma *igen illetékes helyen* ezt a felvilágositást adták.

— *A vonat megállitásának a szabad pályán,* tehát két állomás közt különböző okai vannak. Ezeket, valamint a reájuk vonatkozó fedező intézményeket szigoru rendelet szabályozza a legapróbb részletekig. A mi ezt a rendeletet illeti, amely azt mondja, hogy az egyik lámpa elsötétülése esetében a vonat a nyilt pályán megállitandó és a lámpa rendbehozandó, a *felsőbb vasuti felügyelőség utasitására adtuk ki.* Megállapitja természetesen az utána következő vonat megállitásának módozatát is. Tehát, ha mint a többit, ezt a rendetetet is követik, nem történik meg a szerencsétlenség. Ez a rendelet különben megvan Ausztriában is. A vizsgálat főladata annak kideritése, hogy vajon a fedező közegek hibájából történt-e szerencsétlenség.

— Ami a lokomotivvezetőknek a rendelet visszavonása dolgában beterjesztett peticióját illeti, *arról még az elnökség nem értesült.*

— Ami aztán még a lokomotivvezetők memorandumának ama megjegyzését illeti, hogy a vonat lámpáját az állomásokon hozzák rendbe, ennek megvalósitása főleg a gyorsvonatoknál ütköznék talán veszedelemmel is járó nehézségekbe, mert van gyorsvonat, amely egy óra hosszáig tartó menete alatt sem áll meg egyetlen állomáson sem.

— A katasztrófa dolgában meginditott vizsgálat vezetője a bizottság élén *Schindler* Ferenc főfelügyelő s ehhez a bizottsághoz csatlakoznak az illetékes üzletvezetőség kiküldött tagjai.

— Nálunk egyik főoka a szerencsétlenségeknek, hogy az egész ország minden vasutja egy igazgatóság kezelése alatt áll, amelynek munkája rendkivül nagy kiterjedésű és részletes. *Ha a magyar vasuthálózatot husz magántársaság kezébe adnák, sokkal kevesebb baleset történnék.* Azt is meg lehetne tenni, hogy *több igazgatóságot szervezzenek.*

HIREK.

Megakarták ölni a királynak levélvivőjét.

— Merényletterv Hohenlohe herceg ellen. —

Távirati tudósitás.

Szentpétervár, február 6.

A lembergi lapok Pétervárról azt a hirt kap ták, hogy a pétervári rendőrségnek sikerült meg akadályoznia *Hohenlohe* Gottfried herceg, a király követe ellen tervezett merényletet. A pétervári rendőrség értesült arról, hogy Hohenlohe hercegi megérkezésének előestéjén az „*Orosz Népszövetség*" ülést tartott, melyen elhatározták, hogy merényletet követnek el Hohenlohe ellen, *miután semmi körülmény között sem áll érdekében Oroszországnak, hogy Ausztri Magyarországgal egyezséget létesitsen.* Az ülés után a résztvevők egy nagyobb csoportja az ugynevezett „*Rettenthetlen századok*" bizottságává alakult át és tanácskozást tartott, ahol megbeszélték, hogy a merényletet miképen hajtsák végre. Minthogy nem tudtak egységes megállapodásra jutni, azért a tanácskozást másnapra halasztották el, vagyis arra a napra, amelyre Hohenlohe herceg érkezését jelezték.

Időközben a rendőrség tudomást szerzett az összejövetelről és megtudta azt a helyiséget is, hol másnapra a tanácskozást tervezték. Titkos rendőrök körülvették ezt a helyet s mikor a bizottság tagjai már együtt voltak, a rendőrök behatoltak a terembe s az ott levőket mind letartóztatták.

Hohenlohe herceg megérkezése estéjén csendőrök és rendőrök egeszen megszállották az állomást s csak az osztrák magyar követség tagjai mehettek ki a perronra. Hohenlohe őrzésére ötven titkosrendőrt küldtek ki, akik folytonosan a herceg nyomában vannak, mihelyt elhagyja az osztrák-magyar követséget, ahol a herceg azámára lakást rendeztek be. A rendőrség a tervezett merénylet ügyében erélyesen folytatja a nyomozást, hogy megtudja azoknak nevét, akik az első ülésen vettek részt.

Bécsből jelentik: A cár szombaton bucsukihallgatáson fogadja Hohenlohe Gottfried herceget s átadja neki királyunkhoz intézett válaszát. Hohenlohe magas rendjelet fog kapni a cártól.

—

— A német császár levele a román királyhoz. *Bukarestből* jelentik: Most Eitel Frigyes német herceg látogatása után hozzá csak nyilvánosságra, hogy a herceg a Hohenzollern-ház házirendjének nagykeresztjét és Vilmos császár sajátkezü levelét adta át Károly királynak. A levél szövege a következő: Fenséges fejedelem! Kedves barát, rokon és testvér! Azon szük és benső kapcsolat folytán, amely házunkat összeköti, csak szivem sugallatát követem, midőn a vasárnap megtartandó szent ünnepély alkalmából külön is kifejezést adok szeretetemnek. Ennélfogva fiamat, Eitel Frigyes királyi fenséget megbizlam azzal, hogy felségednek a Hohenzollern házirend nagykeresztjét és csillagját nyujtsa át. Kérem felségedet, fogadja ezt a rendjelet, tekintettel az ebben az évben megtartandó kormányzási jubileumomra, mint legmegkülömböztettebb nagyrabecsülésem és igaz barátságom jelét, melyel maradok felségednek rokona és testvére *II. VILMOS.*

— Egy uriasszony és a névtelen feljelentők. A kürtösi községi jegyzőt rágalmazó névtelen levelek ügyében — amelyről ma irt az Aradi Közlöny — a nyomozás már eredményre vezetett. Bászler János csendőrfőhadnagynak sikerült megállapitani, hogy a rágalmazó levelek szerzője *Nadabán* Péter kürtösi községi rendőr. Nadabán régi haragosa Zachariás jegyzőnek, aki nem nézte el a rendőr mulasztásait és legutóbb is eljást Nadabán ellen, aki egy korcsmai verekedésben *Kohányi* János csendőrszakaszvezető megtámadóinak segitett. A hosszuálló rendőr *községi levélpapiron irta vádaskodó leveleit* előbb csak a kürtösi csendőrőrsparancsnok ellen, utóbb már Zachariás jegyző ellen is. Ezek a névtelen levelek olyan együgyűek voltak, hogy ügyet sem vetettek reájuk. Erre Nadabán a hadkiegészitő parancsnoksaghoz küldött egy rágalmazó levelet, amelyben azt állitotta, hogy egy gazdag kürtösi legényt jogtalanul póttartalékba juttatott a községi jegyző. A hadkiegészitő parancsnokság áttette a feljelentést az aradi járás főszolgabirói hivatalához. *Horváth* László szolgabiró Bászler csendőrfőhadnagygyal együtt megindította a kutatást. Elsősorban megállapitották, hogy a szóban levő póttartalékos törvényes alapon került póttartalékba. A további vizsgálat deritette ki Dan Illés kürtösi községi biró szerepét és azt, hogy a névtelen levelek irója Nadabán rendőr, akit beismerésre is birtak. Ezenkivül még egy harmadik kürtösi lakosnak is szerepe van a nevtelen levelek ügyében. A boritékokat ugyanis nem Nadabán irta, hanem *egy Kürtösön élő uriasszony.* A nyomozást vezető csendőrfőhadnagy a boritékok női kézre való cimzésében határozottan felismerte az urinő irását. Az urinő azonban bizalmas megkérdezésnél egyenesen kijelentette, hogy *a boritékokat nem ő irta.* A főbiroi hivatal ebben az irányban nem is kutat tovább, hanem a névtelen levelező községi rendőr ellen fegyelmi uton eljár.

— Katonatisztek a vasuti üzletvezetőségeknél. Amint katonai körökben hirlik, legközelebb olyan ujitást vezetnek be, amelyről az Aradi Közlöny egy izben már hirt adott. Ez év március elsejétől kezdve minden osztrák és magyar vasutigazgatósághoz és üzletvezetőséghez egy *szakképzett törzstisztet fognak kinevezni,* aki a katonai szállitásoknál fog funkcionálni. Az eddigi vasutvonalparancsnokok, akik a hadtestparancsnokok mellett működtek a vasutigazgatóságoknál, a katonai szállitások ügyeinek referensei lesznek. Körülbelül negyven szakképzett magasrangu tisztre van e célból szükség. A vezérkar vasuti irodájában most speciális kurzust tartanak a leendő vasuti referensek kiképzésére. Az aradi üzletvezetőségnél körülbelül három hónapja már dolgozik is egy beosztott törzstiszt.

— Uj ezredtulajdonosok. *Bécsi tudósitónk jelenti:* A király *Hortstein* Lothar gyalogsági tábornokot, a 9. leitmeritzi hadtest parancsnokát a *92. gyalogezred, Leitner* báró táborszernagyot a 3. grazi hadtest parancsnokát, a *69. gyalogezred* és végül *Böhm Ermoli* Ede lovassági tábornokot az 1. krakkói hadtest parancsnokát a *13. ulánusezred tulajdonosává* nevezte ki.

— A newyorki rendőrség korrupciója. *Londonból* jelentik: New-Yorkban a rendőrségnek ujabb korrupciós botranya foglalkoztatja a közvéleményt. Egy rendőrkapitány bevallotta az ügyésznek, hogy résztvett azokban a zsarolásokban, melyeket nyilvános házak tulajdonosain követtek el. A rendőrkapitány elmondotta, hogy az utóbbi években ennek a zsarolásnak az összege *harminc millió dollárra rugott.*

— A Rotschildok szülőháza. *Frankfurtból* jelentik: A Rotschildok ősi házát a párisi *Rotschild* Edmond báró a frankfurti zsidó hitközségnek adományozta azzal a kikötessel, hogy az épület zsidó szociális célokra szolgáljon.

— **A pincérek is...** Igen, a pincérek is csatlakozni akarnak az általános sztrájk mozgalmához. A mozgalom aradi vezetői iveket hurcolnak a kávéházakban, véres kardként hordanak körül aláirási iveket, amelyeket a derék, szorgalmas szalvétás hadsereg tagjai vagy aláirnak, vagy nem irnak alá. Egy nagyobb aradi kávéházban, amelyben nagyon sokat szoktak számolni és irni a vendégek, már eredményesen vitték be az aláirási iveket. A pincérek „aufschreiben" vezényszóra irásban kötelezték magukat, hogy ők se dolgoznak, ha kiüt a munkanélküliség láza. A Fehér Kereszt alkalmazottai azonban kereken kijelentették a háztulajdonos szociálista vezérnek, hogy nem óhajtanak részt venni az általános sztrájkban. Lehet, hogy a többi kávéházakban beszüntetik a munkát. És mi már most örömteljes mosolyival gondolunk arra a boldog időre, amikor a kávéházakban csupa vendég lesz és pincért nem látunk sehol. Ama pár nap alatt legalább nem lesz részem ilyen jelenetben:

— Kérem Adolf, maga tizennyolccal többet vont le.

— Jasszó, jappardon, tévedés kéremaláson.

Azután elém tesznek egy kis adag nagyimbiszt, amire én kénytelen vagyok vallomást tenni, hogy bocsanat her ober, de én már vacsoráztam és bátorkodom forró feketét pohárba sok cukorral kérni. És nem leszek kénytelen a trabukómat a földhöz csapni huszonnégy fillérért, mert egy réz nyakkendőtüt találtam benne esetleg véletlenül. Nem! Mindemez apró gyönyörüségekben nem részesülök az általános sztrájk alatt, hanem nyugodtan ülök a pincér mentes füstös kávéházban és egy-két percre átalakulok — pincérré. És kaján káröröm fogja csiklandozni a szivemet, mert az előbb illusztrált kis gyönyörüségeket azok élik végig, akiket a sztrájktanyán szolgálnak ki az én derek, finom figyelmes napipincéreim.

— **Szalmaözvegy lesz a főhercegnő.** *Pólából* jelentik: *Károly* István főherceg vejének, *Kloss* Ferdinánd sornajóhadnagynak az esküvőjére kapott szabadsága holnap, február 7-én lejár és valószinüleg azonnal behajózzák a Zenta csatahajóra. Ebben az esetben a Brioniban tartózkodó fiatal pár mézeshetei megszakadnak és a volt főhercegnő pár hétre Lussinban üdülő szüleihez költözik. Akik a fiatal menyecskével Brioniban érintkeztek, eleinte fenségnek titulálták, ő azonban mindenkit megkért, hogy ezentul „Frau von Kloss"-nak cimezzék.

— **A „tanitó" fölszerelése.** *Szatmárnémetiből* jelentik: A *görbedi* református egyház pályázatot hirdetett tanitói állásra. Az állásra egy *Lenkei* Barna nevü tanitó pályázott. Lenkei meg elent a községben és sorba járta a választókat. Elmondta nékik, hogy két és félévi tanulmányutjáról most tért vissza és egészen pályájának akar élni. Több tekintélyes családnál behizelegte magát és kisebb ngyobb összegü pénzt csalt ki azzal, hogy Sárospatakról pénzt vár. A pap Lenkei diplomáját kérte és észrevette, hogy *hamisitott*. A tanitójelöltet a csendőrök letartóztatták. A vallatásnál semmit sem akart vallani és *minden fölvilágositást* megtagadott. Holmijai között *revolvert*, két üveg *kloroformot*, többfajta *altatószert* találtak. Személyazonossága után nyomoznak.

— **Halálozás.** Dapsai és alsószuhai Dapsy Panna 21 éves korában, hosszas szenvedés után Kassán meghalt. Az elhunytban Rozsnyay Kálmánné Dapsy Gizella a hugát gyászolja. — Sárréti János ügyvéd neje, szül. Ulferbach Ilona asszony Szeghalmon meghalt.

— **Adományok** a Nők-Otthona részére: Berzsenyi Béláné egy zsák burgonya, Nachtnébel Ödönné 2 tejeslábas, Dományi József beteg nők részére 3 üveg vörös bor, 3 üveg asszu, özv. Purgly Lajosné 6 üveg paradicsom, Ábray Lajosné 6 üveg paradicsom. Mindezekért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **Öngyilkos vállalkozó.** *Budapestről* jelentik: Ma délben kevéssel tizenkét óra után a budai Rudas fürdőben főbe lőtte magát *Landesmann* Lipót nyugalmazott polgári iskolai igazgató. Az öngyilkos öreg ur néhány perccel a tett elkövetése után, még mielőtt a mentők megérkeztek volna, *meghalt*. Landesmann Lipót a *Fundator* angol cégnek volt az egyik budapesti megbizottja, amely cég csoportos házépitéssel foglalkozik. Ő és fia, *László* Berchtold dr. képviselték Budapesten ezt az angol céget és elég szép jövedelmük volt. Az öreg Landesmann az elmult tavasszal az Átlós uton a *Liliom gőzmosó intézetet* alapitotta. Az intézet kitünően működött. Landesmann azonban sehogy sem értette, hogy mégis *alig hat hónap alatt negyvenezer koronát fizetett rá az üzletre.* Végre is tavaly december végén, amikor látta, hogy kiadása folyton szaporodik és két hét alatt már 8000 koronát fizetett rá az üzletre, bezárta az üzletet és feljelentést tett egyik alkalmazottja, *Geröczi* Adolf ellen *hütlen kezelés* cimén, azonkivül *ismeretlen tettesek ellen lopás miatt.* A rendőrség meginditotta a nyomozást és utoljára tegnap délelőtt hallgatta ki Landesmannt. Valószinü, hogy Landesmann Lipót anyagi vesztesége miatt lett öngyilkos. Az öreg ur Székely Vladimir rendőrkapitánynak levelet hagyott hátra, amelyben hivatkozva ismeretségükre, arra kéri a rendőrkapitányt, hasson közre, hogy ne boncolják fel, mivel ugyis nyilvánvaló, hogy a maga kezével vetett véget életének.

— **Hirtelen halál.** *László* Ferenc oroszfalvai (Szatmármegye) földbirtokos tegnap Aradra érkezett öccsének *Lészai* Sándor dohánynagytőzsde tulajdonosnak látogatására. László azzal a tervvel foglalkozott, hogy bérbeadja birtokát, visszavonul a magánéletbe és Aradon telepedik meg. Ma délután három óra tájban ellátogatott öccsének az Andrássy tér 21. számu házban levő üzletébe. Néhány perceny beszélgetés után rosszullét fogta el, összeesett és *meghalt*. A rendőrség részéről Grumáz László dr. ügyeletes fogalmazó és *Kabdebó* György dr. tiszttiorvos jelentek meg s miután megállapitották a halált, a mentők elszállitották a holttestet az izraelita temető halottas kamrájába. — Szakolczay Lajos aradi kir. vezető ügyész ma délután azt jelentette a rendőrségnek, hogy csalédje Csatlós Teréz Sárossy-utca 4. szám alatti lakásán rosszullett és hirtelen elhunyt. A hullát elszállitották az alsótemető halottas házába.

— **A kis unoka körül.** *Murády* Álmos Arad város közgyámja megtudta, hogy Krizsán István aradi lakos az árvaszék által nevelésre nála elhelyezett unokáját olyan helyekre viszi, amelyek nem gyermeknek valók. Jelentést tett erről az illetékes Aradmegyei árvaszéknek és kérte, hogy vegyék el a nagyapától az unokát. Ez utóbbi hatóság ugy találta, hogy a városi közgyám állitásai nem felelnek meg a valóságnak s arra kérte Varjassy Lajos polgármestert, hogy inditson fegyelmit Murády ellen s marasztalja el a felmerult nyomozási költségekben. A polgármester az árvaszék ma tartott ülésén bejelentette, hogy tanuk vallomása szerint a közgyám lelkiismeretesen járt el s ezért megtagadta az eljárás meginditását.

— **Pocsolya a Miksa utcában.** (*Panaszos levél*). Tekintetes Szerkesztő ur, naponta négyszer vagyok kénytelen a Miksa utcán végig menni és ez az ut valósággal megőszit. De azt még elbirnám, azonban a zsebem azt sehogy se birja el, hogy a cipőm és a ruhám a rémitő sár következtében tönkre megy. A városnak kötelessége volna ezt az utcát is ugy gondoztatni, mint az Andrássy tert, mert hiszen, sajnos, mi is ép annyi pótadót fizetünk, mint a belső városrészek lakói. Tisztelettel: *egy hivatalnok.*

— **A t. kereskedelmi és irodai alkalmazottak figyelmébe!** Tisztelettel értesitem, hogy február hó elején a Pichler Sándor irógépvállalattal kapcsolatosan, annak helyiségében. Haszinger-utca 5. uj esti könyvelési tanfolyamot meg nyitottam. Tandij havi 10 korona. Engel Mór tanfolyamvezető. 827

— **Törmelék tea, teasütemények, finom minőségü tea rumok** *Kotányi paprika lerakatában József főherceg ut 3.*

— **Opre-féle gőz- és kádfürdő Tököly-tér 1.** Minden kényelemmel a n. é. közönség rendelkezésére áll: gőzfürdő férfiak részére reggel $^1/_2$6-tól 1-ig nyitva Hölgyek részére hétfő és péntek d. u. 2 től 6-ig nyitva. *Kádfürdő* (kabinfürdő) reggel $^1/_2$6-tól este 10-ig nyitva. 10 darab bérletjegy 8 korona.

— **A legmegbizhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

✱

(*Müvelt emberek.*) Nagyon müveltek ma már az emberek. Előkelő társaságokban szinte nem is hallani ma már magyar beszédet s a levelezés pedig plána franciául, németül és angolul folyik.

Egyik dusgazdag nagykereskedőnk nemrégiben egy ebédre kapott meghivót. Szó szerint a következőt:

— M. et Mme X. prient M. de bien vouloir leur faire l'honneur de dîner chez eux le 10. février stb.

A kereskedő tudomásul vette a meghivást és mindjárt válaszolt is:

— Deja bien. Je viens.

A felesége nagyot néz rá:

— Mit válaszolsz te itt? Hisz ennek nincs is értelme!

— Dehogy nincs! Deja bien, je viens: scho' gut, ich komm'!

*

(*Novellarészletek.*) A legkedvesebb olvasmányok a világon azok a versek, novellák, tarkaságok, regények, amiket a szerkesztőségeknek szoktak beküldeni.

Egyik ismeretlen olvasónk, aki röviden *Egy aradi urileány* álnév alá rejtőzött, a következő tárcát küldte be nekünk:

— A szomszédasszony sirva ment a szomszédasszonyhoz. Miért sir szomszédasszony, kérdezte a szomszédasszony. Azért mongya, mert a fiam katona és nem tudom, mely órában vágják le a bal fülét.

Az „urileány" bájos naivságán csak az az ismeretlen iró tett tul, aki primitiv irással ugyan, de novellát küldött be: Kezdődött pedig a novella a következőképen:

— Ugy e mondtam, hogy megcsalsz az anyád istenit! — szólt a gróf.

*

(*Fiatalodik.*) Barátnők beszélgettek. Azt mondja az egyik:

— Dezső azt mondja, hogy én napról napra fiatalabb vagyok.

— Én is ugy találom édesem. Valóban napról-napra fiatalodsz. Nem csodálnám, ha nemsokára az születési hirek rovatában találkoznék a neveddel.

MULATSÁGOK.

(=) **A polgári jótékony nőegylet teazsurjától** még egy néhány nap választ el bennünket, azonban a rendezőség már el is készült a gazdag és egyenesen szenzációs meglepetéseket igérő program összeállitásának nagy munkájával. Az a müsor, amely a február kilencedikén, vasárnap délután megtartandó teazsuron bemutatásra kerül, egyenesen szenzáció számba fog menni. Neveket egyelőre még nem árul el a rendezőség, bizonyos azonban, hogy lesz két pompásnak igérkező énekszám, két zeneszám és valóságos piccolo resistans ul egy cimbalom-szóló. A bretagnei facipőstánc szintén vonzó száma lesz a müsornak. A hangversenyre a belépti dij négy korona lesz, de ezenkivül lesznek két koronás álló és karszati jegyek is. A mulatság után, a fiatalság kivánságára, a táncterem is rendelkezésre áll.

(=) **A kereskedelmi utazók estje.** Még csak két nap választ el a kereskedelmi utazók estélyétől, mely a szezon legsikeresebb mulatságának igérkezik. A gondosan összeállitott nivós

müsor és a beérkezett nagyszámu tombolatárgyak, melyek egy nagyszabásu tombola rendezését lehetővé teszik, már egymagában is garantálja az estély nagyszerüségét és fényes sikerét. Fényes Annuska müsorába az ujabb operettek, énekrészek és a legujabb kabaré dalok illeszkednek be és a müsor is oly módon lesz beosztva, hogy Fényes Annuska kétszer háromszor is fel fog lépni az est folyamán. Az estély tiszta jövedelme az Arad és Vidéke Kereskedelmi Utazók és Ügynökök Egyesülete özvegy és árva-alap javára lesz forditva és erre való tekintettel felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1913. évi február hó 12-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyülésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak: A tanács jelentése a Hajó- és Határ-utca egy részének Shone csatornával való ellátása iránt megtartott árlejtés eredményéről. A tiszti ügyészség jóváhagyás végett beterjeszti az Egartner F. és fiai céggel kefeáruk szállitása iránt megkötött szerződést. U. az beterjeszti a Brandeisz Henrikkel földhaszonbérletre és Schwartz Simonnéval lakásbérletre vonatkozólag megkötött szerződést jóváhagyása végett. A gazdasági szék jelentése az ujonnan épitendő bikaistállóra vonatkozólag megtartott árlejtés eredményéről. Az Unió élet- és gyermekbiztosító társaságnak lakbérlet meghosszabbitása iránti kérelme. Andrényi Károly báró és társainak kérelme az épitendő uj róm. kat. templom helyének végleges kijelölése iránt. A tanács előterjesztése az aradi Turista Egyesület-nek a kulturpalotában lévő helyiségeknek bérbeadása tárgyában. U. az, előterjesztése az Auguszta iskolaszanatórium egyesületnek nyujtandó segély tárgyában. Zombor sz. kir. város tanácsának megkeresése Schweidel József vértanu földi maradványainak átengedése tárgyában. A Magyar Országos Esperantó Egyesület 1913-ban Aradon tartandó országos kongresszus erkölcsi és anyagi támogatást kér. A tanács előterjesztése a néhai Boros Béni és Varjassy József emlékének megörökitésére összegyült összegeknek külön alapként való kezelése tárgyában. Kálmán Gyula gáji röm. kat. kántor lakóházának felemelését kéri. A tiszti ügyészség bemutatja a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel a hat állami elemi iskola tárgyában kötött szerződést jóváhagyás végett. A temesvári vakok intézete segélyt kér. A tiszti ügyész bemutatja Erdélyi és Szabó céggel a vegykisérleti állomás laboratorium részére szállitandó tárgyakra vonatkozó szerződést jóváhagyás végett.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósitás.

Budapest, február 6.

Készáru.

Amerika ½-el magasabb. Változatlan árak.

Határidő.

	Déli zárlat	1 órai zárlat
Buza 1913. áprilisra	11·73—11.74	11·73—11·74
Buza 1913 októberre	12 27—12.28	12·26—12·27
Rozs 1913. áprilisra	10.08—10.09	10·06—10 07
Rozs 1913. októberre	9.76—9.77	9·76—9·77
Tengeri 1913. májusra	7.76—7.77	7·76—7·77
Zab 1913. áprilisra	10 60—10.61	10·56—10·57
Zab 1913. októberre	8.88—8.89	8.87—8·88

Az árak 50 filléreket számitva.

Budapesti értéktőzsde (febr. 6.)

Magyar hitel	817·75
Osztrák hitel	623·50
4% koronajáradék	84·30
Osztr.-magy.-államvasuti	712·—
Jelzálogbank	430 50
Leszámitolóbank	514·50
Hazai Bank	288·50
Magyar Bank	575·—
Keresk. Bank	3745·—
Rimamurányi	712·50
Salgótarjáni	763·—
Közuti Vasut	683·75
Városi Villamos	372·50

Bécsi értéktőzsde (febr. 6.)

Osztrák hitel	622·—
Magyar hitel	815·—
Osztrák-magyar államv.	707·—
Déli vasut	108·—

A Temesvári Lloydtársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben) 918. febr. 6. Buza 75 kilogrammos 20.55—20·65, 76 kilogrammos 20 65—20·75, 77 kilogrammos 20 85—20 95, 78 kilogrammos 20 95—21·05 Rozs (prima) 18·10—18·20 (közép) 17 90 18·—. Arpa (serfőző) 20·05—20·35, (takarmány) 18·10—18 30. Zab (prima) 20·00 20·30, közép) 19 00—19·40. Tengeri régi, (magyar) 10·70—10 90. uj 11 20—11 40, (román) régi 19·25—19·25, uj 10·30—10·50. Burgonya 5·00 kgr. (fehér) 5·60—5·80, (rózsa) 5 60—6·80.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZINHÁZ.

Pénteken, 1913. február hó 7-én:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Az árny.

Szinjáték két részben. Irta: Lengyel Menyhért. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

I. rész. A próba.

Igazgató	Polgár S.	Paula	Novák Irén
Törös	Várnai Jenő	Krisztina	Harmath J.
Pécsi	Herold Ede	Az ügyelő	Ajtai Ödön

II. Rész. Az előadás.

Törös	Várnai Jenő	Krisztina	Harmath J.
Anya (Paula)	Novák Irén	Szinigazgató	Polgár S.

Ezt követi:

A lányom.

Vigjáték 2 felvonásban Irta: Pásztor Árpád. Rendezi: Szendrey Mihály.

SZEMÉLYEK:

Menyhárt	Várnai Jenő	Klára	Heppesné
Berger	Herold Ede	Tanár	Nagy Dániel
Kuncsár	Novák Irén	Az igazgató	Kahler K.

NYILTTÉR.*

MENYHÁZA FÜRDŐ

a f. évi május 15-én kezdődő idényre

BÉRBEADÓ.

931

Ajánlatok külön a fürdőre és lakásokra és külön a vendéglőre, vagy mindenre együttesen is megtehetők **a borossebesi uradalom jogtanácsosánál (Arad, Luther-utca 2. szám I. em. 6. ajtó.)**

521—1912. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 1912. évi 18315. sz. végzése Dr. Missits Constantin ügyvéd által képviselt kereskedelmi és Népbank lippai cég végrehajtató részére, végrehajtást szenvedettek ellen 80 kor tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 610 koronára becsült ingóságokra a m.-pécskai kir. jbiróság 1912. V. 303. számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán Magyarpécskán leendő megtartására határidőül **1913. évi február hó 12-ik napjának délután 3 órája** kitüzetik, amikor a biróilag lefoglalt szobabutorok s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégittetéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldöttnél irásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt M.-pécska, 1913. évi január hó 27. napján.

Ragályi Gábor,
941 kir. bir. végrehajtó.

2443—1913.

Hirdetmény.

Az 1912. évi december hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeirási jegyzék 2 drb. ivét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasitás 17. § a értelmében 1913. évi február hó 5-től számitandó 8 napra a városi fogyasztási adó felügyelőségnél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek névszerint: Kőmives Terézia, Nádházi Józsefné, kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve ugy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyujthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adó felügyelőségnél, észrevételeket.

Arad, 1913. január hó 31-én.

A városi tanács.

V 1130|2. sz. 1911. és 1912. V 1270/1.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az aradi kir. járásbiróság 1910. Sp. III. 535/14. s a budapesti IV. ker. kir. járásbiróság 1912. Sp. III. 703|3. számu végzése által Avarfi Géza és a Jost irógép r. t. és több végrehajtatók javára 625 kor. 88 fill. 710 kor., 165 kor. 27 fill. stb. tőkék és járulékai erejéig elrendelt kielégitési végrehajtások alkalmával biróilag le- és felülfoglalt és 27231 koronára becsült pénztár, gépek, nyomda berendezések és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszinén, vagyis Aradon, Deák Ferenc-utca 8. sz. alatt leendő eszközlésére **1913. évi február hó 11-ik napjának délután 2 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapitott föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1913. évi január hó 9. napján.

Török Dénes,
943 biróságí végrehajtó.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legujabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 749

Uj vállalat!

Értesitjük a n. é. közönséget, hogy Vulcu J. Maxim ur telepén **Fábián László utca 5/b szám alatt egy**

tüzifa-üzletet

nyitottunk villanyerőre berendezett **fűrészelő és aprító üzemmel**, ahol állandóan raktáron tartunk elsőrendü száraz apritott tüzifát. Ajánlunk: **bükk-, cser-, gyertyánhasáb és dorongfát** ugy ölszámra, mint felapritva házhoz szállitva és pincébe berakva. **Pontos és gyors kiszolgálás!** A n. é. közönség szives pártfogását kérjük kiváló tisztelettel 861

Folkmann és Lassner.

Ha finom

Teát, Rumot

óhajt forduljon

Vojtek és Weisz céghez

Aradon.

Teák.	Kor.	Rumok.	Kor.
1 csom. igen fin. keverék	—.50	1/2 lit. üv. „Hungaria"	1.10
1 „ „ „	1.—	1 „ „ „	2.20
1 „ „ „ „	2.—	1/2 „ „ Jamaicai II.	1.30
1 „ fin. keverék 1/4 kiló	2.50	1 „ „ „ II.	2.60
1 „ „ törmelék	—.40	1/2 „ „ „ I.	1.80
1 „ „ „	—.80	1 „ „ „ I.	3.60
1 „ „ kiló	7.—	1/2 „ „ „ fortior.	2.70
1 „ Popoff-féle 4 sz.	7.—	1 „ „ „ „	5.40
1 „ „ „ 6 „	5.50	1/2 „ „ „ antiqu.	3.70
1 „ „ „ 8 „	4.50	1 „ „ „ „	7.40

Postai megrendelések naponta pontosan eszközöltetnek. 70

Használt ólom megvételre kerestetik.

Hoffmann Sándor a szinház-épületből

Deák Ferenc-utca 40. sz. alá

helyezte át üzletét.

Olcsó árak!

301

EGY gőzeke

2 géprendszerrel jó karban

azonnal ELADÓ.

Löffler Miklós

Németség. 956

Magyar kir. honvédelmi miniszter.

Körrendelet.

2616—1913. szám.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségének.

A véderőről szóló 1912. évi XXX. t. c. 40. § ának második bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az állitási kötelezettségüknek még eleget nem tett férfiak nősülhetésére vonatkozó tilalmat 1913. évi február hó 1-től kezdve ujabb rendelkezésig megszüntetem.

A nősülési tilalomnak e megszüntetése a véderőről szóló 1912. évi XXX. tcz. végrehajtása tárgyában kibocsátott utasitás I ső részének 43. §-ánál előjegyezendő.

Átmenetileg pedig akként intézkedtem, hogy az 1913. évi jan. hó 31-ig beérkező nősülési kérvények közül csakis azok fognak itt érdemlegesen elintéztetni, melyekből kitünik, hogy a nősülendő feleknek okvetlen érdeke, hogy még a folyó év január hóban lépjenek házasságra, mig a többi kérvények a körrendeletemre való hivatkozással mint tárgytalanok vissza fognak származtatni, mivel az állitás kötelesek minden engedély nélkül nősülhetnek. Az eddig kiegészitésre visszaküldött kérvények pedig többé föl sem terjesztendők, hanem ugyancsak e körrendeletemre hivatkozással vissza adandók. E körrendeletemet megfelelő számu példányban oly felhivással adom ki az összes magyarországi vármegyei és városi törvényhatóságoknak, valamint a horvát és szlavon ország megyei és városi hatóságoknak, hogy azt a leggyorsabb és legszélesebb körü közzététel véget azonnal közöljék a járási tisztviselőkkel, s ezek utján a községi előljáróságokkal, ez utóbbiakkat arra is kötelezvén, hogy a nősülési tilalom megszüntetését az ott helyben szokásos módon adják tudtára a lakosságnak.

Budapest, 1913. évi január 20 án.

Br. Hazay Samu s. k.,
honvédelmi miniszter.

Arad, 1913. évi január hó 28.

A városi tanács.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.

Érvényes 1912. november 1-től.

Arad—Gyorok—Pankota

Kilomet. távola.	Állomások	Sz.V 9 II. III.	Sz.V 4 II. III	Sz.V 6 II. III.	Sz. V. 8 II. III	Sz. V. 10 II. III.
—	Arad-Radnai ut ind. ...	5·00	8·10	11·20	2·30	6·10
2	Uj-Mikelaka... —	5·05	8·15	11·25	2·35	6·15
3	Mikelaka	5·08	8·19	11.29	2·39	6·19
7	Öthalom	5·20	8·30	11·40	2·50	6·30
12	Mondorlak	5·30	8·40	11·50	3·00	6·40
13	Mondorlak-Csitsár ...	5·34	8·44	11·54	3·04	6·44
13	Marosccsicsér ...	5·37	8·47	11·57	3·07	6·47
17	Szabadhely	5·47	8·57	12·07	3·17	6·57
23	Gyerok	6·10	9·20	12·30	3·40	7·20
24	Aradkövi	6·15	9·25	12·35	3·45	7·25
27	Kovászi...	6·24	9·34	12·44	3·54	7·34
31	Livada	6·36	9·46	12·56	4·06	7·46
36	Világos...	6·54	10·03	1·13	4·23	8·03
39	Galsa	7·03	10·13	1·23	4·33	8·13
41	Muszka	7·08	10·18	1·28	4·38	8·18
45	Pankota ... érk.	7·20	10·30	1·40	4·50	8·30

Pankota—Gyorok—Arad

Állomások	Sz.V 1 II.III	Sz.V. 3 II.III.	Sz. V. 5 II. III.	Sz.V. 7 II. III.	Sz. V. 9 II. III.
Pankota ... ind.	4·50	8·00	11·10	2·20	6·30
Muszka...	5·03	8·13	11·23	2·33	6·43
Galsa	5·08	8·18	11·28	2·38	6·48
Világos...	5·18	8·28	11·38	2·48	6·58
Livada	5·32	8·42	11·52	3·02	7·12
Kovászi	5·42	8·56	12·06	3·16	7·26
Aradkövi	5·51	9·05	12·15	3·25	7·35
Gyerek	6·10	9·20	12·30	3·40	7·50
Szabadhely	6·24	9·34	12·44	3·54	8·04
Marosccsicsér ...	6·34	9·44	12·54	4·04	8·14
Mondorlak-Csitsár	6·37	9·47	12·57	4·07	8·17
Mondorlak	6·41	9·51	1·01	4·11	8·21
Öthalom	6·51	10·01	1·11	4·21	8·31
Mikaleka...	7·02	10·12	1·22	4·32	8·42
Uj-Mikelaka ...	7·06	10·16	1·26	4·36	8·46
Arad-Radnai-ut érk.	7·10	10·20	1·30	4·40	8·50

Gyorok—M.-Radna.

Állomások	Sz.V. 102 II. III.	Sz.V. 104 II. III.	Sz.V. 106 II. III.	Sz.V. 108 II. III.	Sz.V. 110 II. III.
	reggl.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Arad (1) ... ind.	5·00	8·10	11·20	2·30	6·10
Pankota (1) ... ind.	4·50	8·00	11.10	2·20	6·00
Gyerek plaetér ... ind.	6·10	9·20	12·30	3·40	7·20
Ménes	6·18	9·28	12·38	3·48	7·28
Pálos	6·25	9·35	12·45	3·55	7·35
Pálosbaracka ...	6·32	9·42	12·52	4·02	7·42
Radna ... ... érk.	6·41	9·51	1·01	4·11	7·51
	7·00	10·10	1·20	4·30	8·10

M.-Radna—Gyorok.

Állomások	Sz.V. 101 II. III.	Sz.V. 103 II. III.	Sz.V. 105 II. III.	Sz.V. 105 II. III.	Sz.V. 107 II. III.
	reggl.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Radna ... ... ind.	5·10	8·20	11·30	2·40	6·20
Pálos-Baracka ...	5·29	8·39	11·49	2·59	6·39
Pálos	5·37	8·47	11·57	3·07	6·47
Ménes	5·46	8·56	12·06	3·16	6·56
Gyerek plaetér érk.	5·53	9·03	12·13	3·23	7·03
	6·00	9·10	12·20	3·30	7·10
Pankota (1) ... érk.	7·20	10·30	1·40	4·50	8·30
Arad (1) ... érk.	7·10	10·20	1·30	4·40	8·20

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cim a kiadóhivatalban

679—1913. pm.

Hirdetmény.

Értesitem a nagyközönséget, hogy 291—1913. szám alatt kelt hirdetésemmel bizonytalan időre elhalasztott Meszlényi Emil dr. kir. vegyész Arad sz. kir város vegyvizsgáló állomása vezetőjének felolvasása folyó hó 9-én d. u. 5 órakor a városháza disztermében tartatik meg.

Ezen „A vegyvizsgáló állomásról tartandó felolvasásra a nagy közönség figyelmét felhivom.

Arad, 1913. február 3-án.

Varjasy,
polgármester.

Az ingatlanforgalmi és Parcellázóbank r.-t. Arad, Petőfi u. 1. sz. (Telefon 861.) áruba bocsájtja az Arad város határában lévő a Pécskai országut mellett elterülő

Prohászka dülő

67. sz. (volt Kristóffy-féle) **210 kis holdas ingatlanát igen előnyös fizetési feltételekkel.** A tanya 40—50 kis hold földdel egy tagban, többi 5—10 holdas parcellákban

adatik el!

III—531.

Jó megjelenésü, első

füszerkereskedő segéd

ki fő'eg nagykereskedésben müködött, katonai kötelezettségének már eleget tett, a magyar és német nyelveken kivül esetleg a szerb nyelvet is érti, alapos szakismerettel bir, **magas fizetés mellett,** 929.

alkalmazást talál

Brummer Kálmán

Áruházában Perjámoson.

Az Andrássy-téren

az első emeleten

irodának, vagy divatsalonnak alkalmas utcai :: lakás ::

kiadó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

„Muresanul“ takarék- és hitelintézet részvénytársaság Máriaradna.

MEGHIVÓ.

A „Muresanul“ takarék- és hitelintézet r.-t.

tisztelt részvényesei meghivatnak a Máriaradnán **1913. évi február hó 22-én d. u. 2 órakor** az intézeti helyiségekben megtartandó

XV. KÖZGYÜLÉSRE.

Tárgysorozat:

1. A közgyülés megnyitása, a jelenlevő részvényesek és az általuk képviselt részvények számának megállapitása.
2. Két jegyző, két hitelesitő és három szavazatszedő küldöttségi tag megválasztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1912. üzletévről.
4. Mérleg és a nyereség és veszteség számlák jóváhagyása és a tiszta nyereség felosztása.
5. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére felmentvény megadása.
6. Az 1913. évi jelenléti dijak megállapitása.
7. Két igazgatósági tag megválasztása.
8. Esetleges inditványok.

Az igazgatóság.

Jegyzet: A közgyülésen csakis azon részvényesek gyakorolhatják törvényes jogaikat, kik a legalább 6 hónappal előbb nevükre irt részvényeiket a közgyülés megnyitása előtt az intézeti pénztárnál, vagy Aradon a **„VICTORIA“** és Nagyszebenben az **„ALBINA“** intézeteknél leteszik. (Alapszabály 20. §.)

Mérleg-számla 1912. december hó 31-én.

Vagyon.

Pénzkészlet			34271	38
Giró- és követelések más intézeteknél			2126	45
Leszámitolt váltók			1346592	31
Jelzálog-kölcsönök			15136	80
Kötvény-kölcsönök			8775	—
Hitel folyószámlára fedezet mellett			28716	48
Előleg értékpapirokra			7880	—
Intézeti ház			17933	—
Értékpapirok			20504	42
Felszerelés...	3193	—		
Leirás...	393	—	2800	—
Adósok			10592	31
Átmeneti kamatok			6917	50
			1502245	65

Teher.

Részvénytőke			150000	—
Tartalékalap	78566	—		
Külön tartalékalap	3000	—	76566	—
Nyugdijalap			20864	37
Betétek	694876	95		
Betétek folyószámlára	829	18	694706	13
Penztári letét			4758	94
Visszleszámitolt váltók			511468	76
Fel nem vett osztalék			700	—
Hitelezők			299	60
Átmeneti kamatok			19504	26
Ki nem fizetett betéti kamat adó			1958	95
Athozott nyereség	751	29		
Tiszta nyereség	20667	35	21418	64
			1502245	65

Máriaradna, 1912. december hó 31-én.

AZ IGAZGATÓSÁG:

F. Givulescu, s. k. Raicu, s. k. Dr. Avramescu, s. k. Dr. Bradean, s. k. Tuducescu, s. k.

Alulirott felügyelő-bizottság jelen mérlegszámlát a szabályszerüen vezetett fő- és segédkönyvekkel összehasonlitván, azokkal megegyezőnek és helyesnek találta.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Papp Illés, s. k. Botta György, s. k. Bozgan A., s. k. Popoviciu D., s. k.

Adam György, s. k.
a „Solidaritatea“ revizora.

941

Villanyos zseblámpa

mindig friss töltéssel.

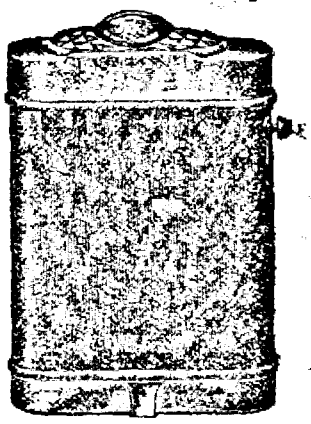

Villanyberendezések, villanycsillárok.

Dynamó gépek, villanymotorok olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél
Arad, Salacz-utca 2. sz. 1681

Alkalmi vétel és eladások
ékszertárgyakban
arany és ezüstnemüekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár
Deutsch Izidor
órás és ékszerész
Weitzer János-utca, Minerva-palota.

Zálogcédulák
arany és ezüstnemüek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvétetnek vagy más tárgyakra átcseréltetnek.
Telefon 488. Telefon 488.

Permetezőjavitások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott
Borszivattyuk
és hozzá való legjobb minőségü gummicsövek legolcsóbb gyári árakon.
A szivattyu-hengerből a bor utolsó cseppje kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztátlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bor nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javitás.
Tüzi fecskendők
golyó szelepekkel.
Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros viz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jómüködéséért 3 évi jótállás (ingyen javitás) hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségü, belül gummirozott kendercsővel a legolcsóbb árban.

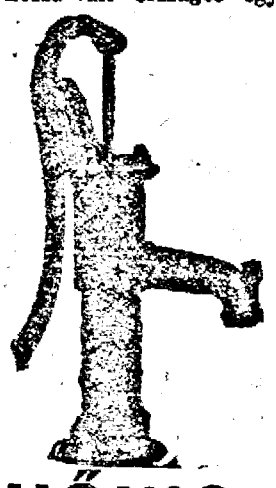

Kutak
a hozzávaló
csövekkel
olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.
HÓNIG OTTO
m. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyukészitő.
Arad, Rákóczi-u. 27.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Egy molett,
csinos finom leány, megismerkedne igazi uri emberrel, ki őt megbecsülné és anyagilag segitené. Vidékiek előnyben. Leveleket a kiadóba kérek. Jelige „Barna 27." 955

Teljesen korrekt
17 éves szép kis szőke leány, keresi keresztény 35 év körüli garzon, dusgazdag háztulajdonos igazi uriember állandó barátságát, ki azonnal nagyobb összeggel kisegitené és havonta gazdagon támogatná. Jelige: „Kényszerből" főposta Arad. 950

Melyik uri ember
segitene egy 17 éves, szép barna intelligens hölgyet sürgősen, csakis uriemberek levelét veszem figyelembe. Levelet a kiadóba, „Margaréta" jeligére. 954

Mely idősebb
uriember volna hajlandó havonta támogatni egy fiatal uri asszonyt, az irjon „Discrét" jelige alatt a kiadóhivatalba. 945

ÜZLETEK.

Kiadó.
Aradon igen forgalmas helyen egy szatócs-bolt és korcsma a hozzátartozó mellékhelyiséggel együtt f. é. május hó 1-től kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 896

ALKALMAZÁST KERES.

Kereskedelmi
érettségit végzett nőtlen könyvelő, vas, füszer és szesz szakmában jártas, beszél és levelez magyarul, románul, ugy az amerikai, mint az olasz könyvelési módot érti, pénztárkezelésben gyakorlattal bir, gépirásban perfect, azonnali belépésre állást keres. Megkereséseket „Hadmentes" jelige alatt a kiadóhivatal továbbit. 925

ALKALMAZÁST NYER.

Egy kezdő
keresztény kereskedősegéd, füszer, rőfösszakmában, azonnali belépésre felvétetik. Beregi Kálmán, Aninosza. 933

Házvezetőnőnek
idősebb jobb polgári nőt vagy egy nős kiszolgált altisztet keresünk tanoncotthonunk kezelésére. Aradi Vasipari R.-T. 940

Jó megjelenésű
fiatalembert, utazói állásba alkalmazok müszak- és olajárukban, Klein Adolf, Arad. Telefon szám 8—99. 729

Magyar-német
levelezésben és gépirásban jártas kisasszony, vagy fiatalember azonnali belépésre kerestetik. Cim: Egyeztető iroda Simonyi-u. 953

OKTATÁS.

Kereskedelmi szaktanfolyamon,
mely már 5 éve áll fenn, ujabban a „Gyakorló gyorsirók társasága Budapest" szakfelügyelete alatt áll s a vizsgálatok is a fenti egyesület által kiküldött bizottság előtt történnek. A gyorsirást továbbra is László Lipót ur okl. gyorsirástan. adja elő. Február hó 1-én uj tanfolyam vette kezdetét mérsékelt tandijakkal. Beiratkozni e hó 15-éig lehet, a mulasztott órákat külön órákban pótoljuk. Végzett növendékeim részére az állásközvetités dijtalan. Telefon 5—13 Ziffer Sándor Andrássy-tér 21. szám. I. emelet. 718

Kereskedelmi magántanfolyam.
Mérlegképes könyvvitel, gyorsirás, gépirás, keresk. számtan, magyar-német levelezés rövid idő alatt, elsőrangu erők vezetése alatt mérsékelt tandij mellett elsajátitható. **Pichler Sándor irógépvállalata, Hasznger-u. 5.** Beiratkozások a február elsején kezdődött cursusokra még eszközölhetők. Telefon 308. sz. 658

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás
folyó évi május 1-től 3 és 4 szobás lakás, fürdőszobával, hozzátartozó helyiségekkel, és azonnal egy alkalmas mühely, raktár vagy istálló helyiségnek padlás és fél udvarral együtt Lovarda-utca 1. 477

Kodern, elegáns lakás
fiatal házaspárnak, vagy garçonnak, két utcai szoba, előszoba, fürdőszobával, minden mellékhelyiségekkel, május 1-től kiadó Wesselényi-utca 1., Grallert-ház. 935

Heim Domokos-u. 1. sz.
házban 5 utcai szoba fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló kényelmes lakás május 1-re kiadó. Telefon 328. 904

Szent László-utca 7.
első emeleti modern 3 szoba, fürdő- és előszobából álló uri lakás, május hóra kiadó. 916

2 három—három szobás
lakás, összes mellékhelyiségekkel, március és május hó 1-ére kiadók Tököly Imre utca 18 alatt. 946

Neuman palotában,
I. emeleten 3 szobás, modern udvari lakás kiadó. Neuman iroda. 929

Zrinyi-u. 3/a sz.
házban 4 szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló lakás május 1-re kiadó. Telefon 328. 903

Magánház,
a belváros egyik előkelő utcájában, májustól kezdve kiadó, négy szobával, nagy kerttel. Cim a kiadóhivatalban. 957

Modern 3 szobás lakás,
központi melegviz fütésre állandó melegviz ellátásra, villany és gázzal berendezve, Orczy-u 8 alatt azonnal, esetleg május 1. kiadó. 926

LAKÁST KERESNEK.

Két szobás
lakás külön bejárattal, vagy előszobával és mellékhelyiségekkel kerestetik május 1-ére. Sürgős ajánlatok „Tisztviselő" jeligére kéretnek a kiadóba. 939

Keresek 3 hónapra,
egy 3 szobás, tiszta udvari I. emeleti lakást, április 15 vagy május 1-re, özv. Hay Józsefné, Batthyányi-utca 29. 952

INGATLAN.

Kohn Samu-féle
Erdélyi-uti sarokház, füszerkereskedéssel, korlátlan italméréssel, valamint trafikjoggal, mely 30 éve fenn áll, nyugalomba vonulás végett eladó. 936

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A pankotai kaszinó
jó karban levő márvány lapos, forgatható billiárd asztala jutányos árban azonnal megvehető. Bővebbet az igazgatóság. 949

Gyár-utca 21. sz ház,
mely egy 3 szobás lakásból, 1 holdas szőllős-kertből és 1 nagy virágos kertből áll, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt 1913 május 1-re kiadó, vagy eladó Bővebbet Cukor László fakereskedőnél, Nagyváradi ut. 951

KÜLÖNFÉLE.

A legpompásabb
zöld paprika izt kapjuk ha levesbe, rántásba vagy szalonnára pár csepp zöld paprika kivonatot cseppentünk. Egy üveg Zöld Paprika kivonat ára 1 korona. Földes Kelemen gyógyszertára, Arad. 1224

Január 1-én
lépett életbe a keresk.miniszter azon uj rendelete, mely szerint a palackokban árusitandó italok mennyiség tartalma a palackokon feltüntetve kell hogy legyen. **Ezen célra alkalmas cimkék kaphatók** Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. szám. 5311

Ügyes kárpitos 1211
ajánlkozik e szakmába bármily kárpitos munkák pontos és kitünő elvégzésére, ugy saját mühelyében, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelemelés nélkül. Stáhl M., Thököly-tér 7. sz.

Diamant Jenő
Weltzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület- és diszmü bádogos munkákat legjutányosabban készit ugy helyben, mint vidéken. 3951

Taxameteres
Bér-autok
Telefonszám
810
2881
Szolgálat: reggel fél 8 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-tucz 6. sz.

Értesités!

A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy a

Forray-utczában levő
mészáros és hentes üzletemben

a mai naptól kezdve az alanti **előnyárakért lehet a legjobb minőségü husokat** venni és pedig:

I-ső rendü hizott marhahus eleje kg.-monként	1 K 44
Leves husok: hátulja	1 K 60
Pecsenye husok kg.-ja	1 K 76
Gulyás hus	1 K 52
Sertés hus: karaj kg.	1 K 92
Sertés hus más részekből kg.-monként	1 K 76
Fiatal borju hus eleje kg.	1 K 84
Fiatal borju hus hátulja 1 kg.	2 K 40
Szalonna és zsir kg.	1 K 76

Szives pártfogást kér

959 FARKAS GYÖRGY.

Ingyen nyerhet

február hó 8-án, szombaton este az ujonan átalakitott és igen kényelmesen berendezett

„Abbázia" kávéház ban 944

egy női vagy férfi
arany órát,

mely **megtekinthető Deutsch ékszerész kirakatában.** Szelvényeket minden vendég minden egyes belépés alkalmával kap a mai naptól kezdve. Kiváló zenekar, elsőrendü italok és pontos kiszolgálás a áll n. é. közönség rendelkezésére. Tisztelettel:

Kovács Arthur, kávés.

Vendéglő-átvétel!

Aradváros és vidéke nagyérdemü közönségének szives tudomására adom, hogy **Aradon, a Bercsényi Miklós-utcában** lévő

„Jópásztor"-hoz
cimzett vendéglőt átvettem

s azt tovább vezetem.

Főtörekvésem mindenkor az leend, hogy kitünő étkeim és tisztán kezelt hegyaljai italjaim által, mely figyelmes kiszolgálás mellett olcsó árért kapható, nagybecsü vendégeim megelégedését kiérdemeljem. **Abonenseknek árkedvezmény.** Szives pártfogást kér:

Baics Imre,
vendéglős. 958

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és betütöntödéje